

N:o 8.

Kolmas saarna Joulupäivänä.

Evankeliumi Joh. 1: 1–14.

Alussa oli Sana, ja se Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana. Tämä oli alussa Jumalan tykönä. Kaikki ovat sen kautta tehdyt; ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on. Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valkeus. Ja se valkeus pimeydessä paistaa, jota ei pimeys käsittänyt. Yksi mies oli lähetetty Jumalalta, jonka nimi oli Johannes. Se tuli siitä valkeudesta todistamaan, että kaikki uskoisivat hänen kauttansa. Ei hän ollut se valkeus, mutta hän oli lähetetty valkeudesta todistamaan. Se oli totinen valkeus, joka valistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulevat. Se oli maailmassa, ja maailma on hänen kauttansa tehty; ja ei maailma häntä tuntenut. Hän tuli omillensa, ja ei hänen omansa häntä ottaneet vastaan. Mutta niille, jotka hänen ottivat vastaan, antoi hän voiman Jumalan lapsiksi tulla, jotka uskovat hänen nimensä päälle. Jotka ei verestä eikä lihan tahdosta, ei myös miehen tahdosta, mutta Jumalasta syntyneet ovat. Ja Sana tuli lihaksi, ja asui meidän seassamme (ja me näimme hänen kunniansa niinkuin ainoan Pojan kunnian Isässä), täynnä armoa ja totuutta.

Tämä on yleisin kaikista evankeliumeista, mutta ei kuitenkaan niin hämärä ja vaikeatajuinen, kuin muutamat luulevat. Tässä on, näet, tuo korkea pääkappale, Kristuksen jumaluus, kaikkein selvimmästi perustettuna, ja kohtuudella voidaan vaatia kaikilta kristityiltä sen tuntemista ja käsittämistä. Uskolle ei ole mitään liian korkeata. Tahdomme sen vuoksi, kykymme mukaan, selvimmällä tavalla käsitellä tätä asiata emmekä koulunopettajain tavoin heidän keksittyjen sukkeluksiensa mukaan salata mitään yhteiseltä kansalta tai ketään peljättää pois. Ei tässä tarvita kovin kärkevää ja terävää tutkimusta, vaan ainoastaan yksinkertaista sanojen tarkkaamista.

Ensiksi on tiedettävä, että apostolit ovat Vanhasta Testamentista lainanneet kaiken sen, mitä ovat opettaneet ja kirjoittaneet, sillä siellä on kaikki ilmoitettuna, mitä vastaisuudessa oli tapahtuva ja saarnattava, kuten P. Paavali Room. 1: 2 sanoo: **Jumala on ennen profetiansa kautta pyhissä Raamatuissa**

luvannut evankeliumin hänen Pojastansa Kristuksesta. Sentähden perustuvatkin kaikki heidän saarnansa Vanhaan Testamenttiin, eikä ole ainoatakaan sanaa Uudessa Testamentissa, joka ei viittaisi taakseen Vanhaan, jossa se ammoisista ajoista asti on julistettuna.

Olemme siis epistolasta nähneet, kuinka apostoli on todistanut Kristuksen jumaluuden Vanhan Testamentin lauseiden perustuksella. Uusi Testamentti ei ole mitään muuta, kuin Vanhan ilmestyminen, aivan kuin jollakulla ensin olisi suljettu kirje, jonka hän sitten murtaisi auki. Samoin on Vanha Testamentti Kristuksen testamenttikirja, jonka hän kuolemansa jälkeen on avannut ja antanut evankeliumina luettavaksi ja kaikkialla luettavaksi, jota Ilm. Kirj. 5: 5, 4, 3 tarkoittaa Jumalan karitsalla, **joka yksin avasi kirjan ja päästi sen seitsemän sinettiä, jota ei yksikään voinut eikä taivaassa eikä maassa eikä maan alla avata.**

Jotta nyt tämä evankeliumi kävisi selvemmäksi ja helpommaksi, täytyy meidän peräy-

tyä tarkastelemaan niitä Vanhan Testamentin paikkoja, jotka ovat tämän evankeliumin perustuksena. Niitä on 1 Moos. 1: 1, 2, 3, jossa luemme: **Alussa loi Jumala taivaan ja maan. Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan henki liikkui vetten päällä. Ja Jumala sanoi: tulkoon valkeus, ja valkeus tuli**, j. n. e. Näin kertoi-lee sitten Mooses edelleen, kuinka kaikki luontokappaleet ovat luodut samoin kuin valkeuskin; nimittäin Jumalan **puheen** eli **sanan** kautta niinkuin: **Jumala sanoi: tulkoon avaruus; Jumala sanoi: tulkoon aurinko, kuu ja tähdet**, y. m.

Mooseksen kertomuksesta seuraa selvästi se johtopäätös, että Jumalalla oli sana, jonka kautta hän puhui, ennen kuin mitään luotua oli luotukaan. Ja tämä sana ei voi olla eikä ole mikään luotu kappale, koska koko luomakunta juuri sen jumalallisen **sanan** kautta luotiin. Tästä Mooseksen sanat selvästi ja voimallisesti meitä vakuuttavat hänen lausuesansa: **Jumala sanoi: tulkoon valkeus, ja valkeus tuli**. Täytyyhän siinä sanan olla ennen valkeutta, koska valkeus tulee sanan kautta, siis myöskin ennen kaikkea luomakuntaa, joka samoin syntyy tämän **sanan** kautta, niinkuin Mooses kirjoittaa.

Käykäämme nyt edemmäksi. Kun nyt sana on ollut ennen kaikkia luotuja ja koko luomakunta on sen kautta luotu, niin ei se voi olla luotu kappale vaan sen täytyy olla jonkin muun olemuksen. Eihän ole mitään tehty eikä luotu kuin luomakunta, sen täytyy siis olla ijankaikkinen ja ilman mitään alkua. Sillä se oli jo ennen kaikkein kappalten alkua, niin ettei sitä voida sulkea aikaan eikä luomakuntaan, vaan se leijaillee ajan ja luomakunnan yläpuolella, vieläpä aika ja luomakunta sen kautta syntyvät ja saavat alkunsa. Niin on siis kieltämätöntä: mikä ei ole ajallista, sen täytyy olla ijankaikkista, ja millä ei mitään alkua

ole, se ei voi olla ajallista, ja mikä ei kuulu luomakuntaan, sen täytyy olla Jumalaa, sillä Jumalan ja luomakunnan ulkopuolella ei mitään olemusta ole. Näemme siis tästä Mooseksen tekstistä, että sen Jumalan sanan, joka alussa oli ja jonka kautta luomakunta **sanottiin** ja tehtiin, täytyy olla itse Jumala eikä mikään luotu kappale.

Edelleen: Sana ja sanan sanoja ei voi olla sama persoona, sillä onhan mahdotonta, että sanoja olisi itse sana. Mikä sanoja se olisi, joka itse olisi sana? Hänen täytyisi olla mykkä, tai sitten sanan täytyisi kuulua ja puhua itsestänsä ilman sanojaa. Tässä seisoo nyt Raamattu vankkana ja selvänä puhutuilla sanoilla: **Jumala sanoi**, siis Jumala ja hänen sanansa pitää erotettaman toisistaan.

Jos hän olisi kirjoittanut näin: Sana oli, tai: Sana on ollut, eipä silloin niin selvää olisi, että tässä on kahdesta puhe, sanasta ja sanojasta. Mutta kun hän nyt lausuu: **Jumala sanoi**, ja mainitsee sekä sanan, että sanojan, niin pakottaa hän pakottamalla tässä kahta erottamaan, niin ettei sanoja ole sana eikä sana sanoja, vaan että sana lähtee sanojasta eikä sillä ole mitään olemusta itsessään vaan sanojasta. Sanoja taasen ei tule sanasta ei se myöskään saa olemustaan sanasta vaan itsestänsä. Näin päättää nyt Mooses tässä, että jumaluudessa on kaksi persoonaa ijankaikkisuudesta, ennen kaikkia luontokappaleita, ja että toisella on olemuksensa toisesta, mutta ensimmäisellä ei kenestäkään vaan itsestänsä.

Toiselta puolen vakuuttaa ja vahvistaa Raamattu, ettei ole useampaa kuin yksi Jumala, niinkuin Mooses alkaa ja sanoo: **Alussa loi Jumala taivaan ja maan**. Ja 5 Moos. 6: 4: **Kuule Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi ainoa Herra**. Katso, näin yksinkertaisilla, ymmärrettävillä sanoilla selittää Raamattu ja opettaa kuitenkin niin selvästi tällaisia korkeita asioita, että jokainen saattaa ne hyvin kä-

sittää, ja niin voimallisesti, ettei kukaan voi väittää vastaan. Kukahan nyt ei tässä näistä Mooseksen sanoista käsittäisi, että jumaludessa täytyy olla kaksi persoonaa ja kuitenkin yksi jumaluus? Hän kieltäisi silloin selvää Raamattua.

Toisaalta taas, kuka on niin teräväjärkinen, että voisi sanoa jotain tätä vastaan? Täytyyhän hänen antaa sanan olla jotain muuta kuin Jumala, joka sen lausuu, ja kuitenkin tunnustaa, että se on ollut ennen kaikkia luotuja ja että sen kautta kaikki on tehty. Näin täytyy hänen myöskin totisesti myöntää Jumalan olemassaolo, sillä paitsi luomakuntaa ei ole mitään muuta kuin Jumala. Näin täytyy hänen myöskin tunnustaa, että on ainoastaan yksi Jumala. Ja siis pakottaa Raamattu siihen päätökseen, että nämä kaksi persoonaa ovat yksi ja täydellinen Jumala, ja kumpainenkin totinen, ainoa, täydellinen, luonnollinen Jumala, joka kaikki kappaleet on luonut, ja ettei sanojan olemus ole sanasta, vaan sanalla on olemuksensa sanojasta, kaikki kuitenkin ijankaikkisesta ijankaikkiseen, kaikkein luotujen ulkopuolella.

Tämän selvän lauseen ovat vääräuskoiset aariolaiset tahtoneet tehdä pilveksi ja puhkaista itselleen reijän taivaan läpi, kun eivät muutoin päässeet tämän ohitse, sanoen, että tämä Jumalan sana tosin myöskin on Jumala, mutta ei luonnollinen vaan luotu. Ja kaikki kappaleet on sen kautta tehty, mutta tämä muka on ensin tehty ja sitten tämän kautta kaikki muu. Semmoista puhuivat he ilman mitään Raamatun perutusta omista unelmistaan, kun eivät ottaneet vaaria Raamatun yksinkertaisista sanoista, vaan noudattivat omia ajatuksiansa.

Sentähden olen minä sanonut, että ken tahtoo olla varma ja pysyä lujana, hän älköön välittäkö monista viisastelevista ja terävistä sanoista ja sepustuksista, vaan pysyköön Raa-

matun yksinkertaisissa, lujissa ja selvissä sanoissa, niin hän säilyttää itsensä. Edempänä saamme kyllä tarkemmin nähdä, kunka P. Johannes ennättää nämä vääräuskoiset ja vastustaa heidän tuollaisia tekoperusteitaan ja sepustelmiaan. Tässä olemme me siis Mooseksesta löytäneet oikean kultaisen aarreaitan, josta kaikki se on otettu, mitä Kristuksen jumaludesta on Uudessa Testamentissa kirjoitettu. Tästä näet, mistä Johanneksen evankeliumi johtaa alkunsa ja mikä sen perustuksena on, ja tämän nojalla on sitä nyt helppo ymmärtää.

Tästä syntyy tämäkin lause Ps. 33: 6: **Herran sanalla ovat taivaat tehdyt.** Ja kun Salomo Sananlask. 8: 22 kuvailee monilla kauniilla sanoilla Jumalan viisautta, kuinka se ennen kaikkia kappaleita on ollut Jumalan tykönä, on hän kaikki ottanut tästä Mooseksen luvusta. Vieläpä kaikki profeetatkin ovat ahkerasti tutkistelleet tätä aarreaittaa ja sieltä tarvaransa ammentaneet.

Mutta Pyhästä Hengestä on meillä toisia lauseita samassa Mooseksen 1 Kirjan 1: 2; hän nimittäin sanoo: **Jumalan Henki liikkui vetten päällä.** Tässäkin täytyy Jumalan Hengen olla jokin muu kuin se, joka sen puhaltaa, ja kuitenkin ennen kaikkia luotuja.

Ja kun hän v. 28 ja 31 sanoo, että **Jumala siunasi luontokappaleet**, ja että **Hän katsoi kaikkia kuin hän tehnyt oli, ja katso, ne olit sangen hyvät**, niin tarkoittaa tämä siunaus ja armollinen katsominen Pyhää Henkeä, jonka tähden Raamattu omistaakin hänelle elämän ja hyvyyden. Mutta nämä lauseet eivät vielä ole niin tarkoin muodostettuja kuin ne, jotka osoittavat poikaa, jonka tähden ne eivät vielä loistakaan niin heleästi. Malmi piilee vielä puoleksi kaivoksessa, sillä helppohan onkin uskoa, kun järki on jo sen verran sidottu, että se uskoo kaksi persoonaa. Mutta kenellä aikaa olisi ja ken vertailisi Uuden Testamentin lauseet Pyhästä Hengestä tähän Mooseksen teks-

tiin, hän olisi löytävä suuren valkeuden, huvituksen ja riemun.

Nyt täytyy meidän laajentaa sydämemme ja ymmärryksemme, niin ettemme pidä näitä sanoja ihmisen halpoina katoovaisina sanoina; vaan yhtä suuri kuin sekin on, joka näitä lausuu, yhtä suurena täytyy meidän pitää hänen sanaansakin. Se on sana, jonka hän itsestään lausuu ja joka häneen jääpi eikä koskaan tule hänestä erotetuksi.

Meidän tulee siis apostolin ajatuksen mukaan älytä, kuinka Jumala puhuu itsekseen itselleen ja antaa sanan itsessään lähteä itsensä. Mutta tämä sana ei ole mikään tyhjä tuuli tai kajahdus, vaan sillä on mukanaan jumalallisen luonnon koko olemus. Ja niinkuin edellä epistolassa on sanottuna hänen kunniansa kirkkaudesta ja kuvastaan, että Jumalan luonto kuvataan niin että se kuvaan menen kuvassa kokonaan mukana seuraa, että se on ja pysyy itse kuvana ja että kirkkauskin antaa valonsa niin, että se oleellisena menee valoon, samalla tavalla Jumala tässäkin lausuu sanansa itsestään, niin että koko hänen jumaluutensa seuraa sanaa ja luonnostaan sanassa pysyy ja siinä olennollisena on.

Katsos, me näemme tässä, mistä apostoli lainaa sanansa, kun hän Kristusta sanoo Jumalan olemuksen kuvaksi ja Jumalan kunnian kirkkaudeksi. Juuri tästä Mooseksen tekstissä, joka opettaa, että Jumala itsestään sanoo sanan, joka ei voi mitään muuta olla kuin häntä merkitsevä kuva, koska jokainen sana on merkki, joka jotain tarkoittaa. Mutta tässä on se, jota tarkoitetaan, olennollisesti merkissä eli sanassa, vaan niin ei muulloin ole laita; sen vuoksi hän sanookin häntä luontonsa olennolliseksi kuvaksi eli merkiksi.

Jonkinlaisena selityksenä voidaan tässä mainita ihmistenkin sanat, sillä niistä tunnetaan ihmisen sydän. Kun yleensä sanotaan: minulla on sen sydän tai sen ajatus, vaikka

hänellä kuitenkin on ainoastaan toisen sanat, niin käy näin sanominen, sentähden että sydämen ajatus seuraa sanaa ja tulee sanan kautta tunnetuksi, ikäänkuin olisi se sanassa. Tästä pakanatkin ovat oppineet kokemuksenaan sanomaan: Qvalis qvisqve est, talia loqvitur, **puheesta mies tutaan eli sanasta miestä**. Samoin Gratio est character animi, suu on sydämen tulkki. Jos sydän on puhdas, niin puhuu se puhtaita sanoja, mutta jos sydän on saastainen, niin puhuu se saastaisia sanoja. Ja tähän sopii, mitä Kristus Matt. 12: 34 sanoo: **Sydämen kyllyydestä suu puhuu**, ja vielä: **Kuin-ka te taidatte hyvää puhua, koska te itse pahat olette?** Myöskin Johannes Kastaja Joh. 3: 31: **Joka maasta on, se on maasta, ja puhuu maasta**. Samoin sananlasku sanoo: mitä sydän täynnä on, sitä suusta vuotaa ulos, ja : **kukin lintu laulaa kielellään**. Näin täsmälleen myöntää koko maailma, ettei mikään kuva ole niin tarkoin ja varmasti sydämen kaltainen kuin suun puhe, aivan kuin olisi sydän olennollisesti sanassa.

Samoin on laita Jumalankin: hänen sanansa on niin tarkoin hänen kaltaisensa, että koko jumaluus on siinä, ja jolla tämä sana on, hänellä on koko jumaluus. Mutta tämä vertaus on kuitenkin tässä vaillinainen. Ihmisen sana ei tuo mukanaan ihmisen olennollista eli luonnollista sydäntä, vaan ainoastaan osoittaa siihen eli on sen merkinä, samoin kuin puu- tai kulta-kuvalla ei ole mukanaan se inhimillinen olento, jota se merkitsee. Mutta tässä on sanan keralla Jumalasta sekä merkki ja kuva että myöskin koko hänen olemuksensa, ja se on aivan yhtä täydellinen Jumala kuin se, minkä kuva tai sana se on. Jos ihmisen sanat olisivat paljaita sydämiä tai sydämen ajatuksia, eli jos sydämen ajatukset olisivat sanoja, niin olisi vertaus täydellinen; mutta se nyt ei ole mahdollista; sentähden on Jumalan sana kaikkein

sanain yläpuolella ilman vertaistansa kaikkein luontokappaleitten kesken.

Kyllä ovatkin ankarasti ihmiset kiistelleet sydämen sisällisestä sanasta, joka pysyy hänessä itsessään ja johon nähden ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Mutta tähän asti on se pysynyt niin syvänä ja hämäränä ja pysyy kai vastakin, etteivät he itsekään tiedä, miten sen on laita. Sentähden mekin sen sillensä jätämme ja tulemme nyt evankeliumiin, joka nyt on itsestensä selvä ja ymmärrettävä.

Alussa oli sana. Mitä muuta alkua hän nyt tarkoittaa, kuin mistä Mooses 1 Kirj. 1: 2 puhuu: **Alussa loi Jumala taivaan ja maan?** Se on alku, jolloin luontokappaleiden olemus aljettiin; mitään muuta alkua ei ole ollut, sillä Jumala ei ole koskaan alkanut olemistaan vaan on ijankaikkinen. Tästä seuraa, että sanakin on ijankaikkinen, koska se ei alussa alkanut olla, vaan alussa jo oli, sanoo tässä Johannes. Ei se alkanut. Vaan kun kaikki luontokappaleet alkoivat, silloin jo sana oli; eikä sen olemineenkaan silloin alkanut, vaan sekin oli jo saapuvilla, kun kaikki kappaleet saivat alkunsa.

Näeppäs, kuinka varovasti evankelista puhuu, kun ei sano: **alussa tehtiin sana**, vaan **se oli silloin, eikä tehty**. Sen olemuksella on toinen alkuperä, kuin mitä voidaan tehdä tai alkaa. Tämän lisäksi hän sanoo: **Alussa**. Jos se olisi tehty ennen maailmaa, niinkuin aariolaiset tahtoivat, niin ei se olisi alussa ollut, vaan olisi se silloin ollut itse alku. Mutta tässä puhuu Johannes järkähtämättömästi ja selkeästi: **Alussa oli sana**, eikä se ole itse alku ollut. Mistä saa Johannes sellaiset sanat? Mooseksesta, niinkuin 1 Moos. 1: 3 sanotaan: **Jumala sanoi: tulkoon valkeus**. Näistä sanoista seuraa käteen tuntuvina nämä sanat: **Alussa oli sana**. Sillä jos Jumala **sanoi**, kun luomista aljettiin, niin oli sana jo alussa eikä siis ole alkanut luomakunnan kanssa.

Mutta miksi ei hän sano näin: **Ennen** alkua oli sana? Olisihan se kai selkeämpää, kuin miltä se nyt näyttää. Sanoohan P. Paavali usein: Ennen kuin maailman perustus oli laskettukaan y. m. s. Vastaus: Sen vuoksi, että se merkitsee aivan samaa olla alussa kuin olla ennen alkua, toinen oli seuraus toisesta. Näin tahtoi P. Johannes, evankelistana, yhtyä Moosesin Raamattuun ja selittää sitä osoittaakseen siten perustuksensa, jota hän ei olisi niin sattuvasti tehnyt, jos olisi sanonut: **Ennen alkua**. Mooses, näet, ei puhu siitä mitään, mikä oli ennen alkua, vaan selittää alussa olleen sanan, että hän perusteellisemmin voisi kuvata sanan kautta tapahtuneen luomisen. Samasta syystä hän sen myöskin nimittää sanaksi, vaikka hän hyvästi olisi voinut sanoa sen valkeudeksi, elämäksi tai joksikin muuksi kuten hän myöhemmin tekee; sillä Mooses kirjoittaa eräästä sanasta.

Nyt ei ole, **olla alkamatta ja olla alussa** aivan samaa, kuin olla ennen alkua. Mutta jos se olisi ollut alussa eikä ennen alkua, niin sen olisi täytynyt alkaa olla ennen alkua ja niin olisi alkaminen tapahtunut ennen alkua. Tuo nyt olisi ristiriitaista puhetta ja jotenkin samaa, kuin ettei alku olisi alkua. Sentähden sanoo hän mestarillisesti: **Alussa oli sana**, ja osoittaa siten, ettei se alkanut ja että se siis välttämättömästi on ollut ennen alkua ja ijankaikkisuudesta.

Ja se sana oli Jumalan tykönä. Missä hän sen muualla piti olla? Eihän ollut Jumalan ulkopuolella mitään. Sen sanoo Mooseskin kirjoittaessaan: **Jumala sanoi: tulkoon valkeus**. Jos hänen piti puhua, niin täytyihän sanan olla hänen tykönänsä. Mutta hän erottaa tässä persoonat selvästi, niin että sana on toinen persoona kuin Jumala, jonka tykönä se oli. Tämä Johanneksen lause ei suinkaan myönnä Jumalan olleen yksinänsä, koska hän sanoo jotain olleen Jumalan tykönä, nimittäin

hänen sanansa. Jos ainoastaan yksi persoona olisi ollut, mitä olisi hänen tarvinnut sanoa: **Se sana oli Jumalan tykönä.** Jos jotakin on jonkun luona, niin ei tämä silloin ole yksinään eli itsekseen.

Ja tässä on tarkoin huomattava, että evankelista ankarasti vaatii siinä olemaan sanan: **tykönä**, sillä sen hän lausuu kerran vieläkin, jotta hän sitä selkeämmin ilmi toisi persoonallisen erotuksen vastustaaksensa luonnollista järkeä ja vastaisia väärauskoisia. Sillä koska luonnollinen järki varsin hyvin käsittää, että ainoastaan yksi Jumala on, ja monet Raamatun lauseet sen vahvistavat niinkuin tosiakin on, niin hankaa se ankarasti sitä vastaan, että mikään useampi kuin yksi persoona olisi sama Jumala.

Ja tästä on se tullut, että väärauskoinen Sabellius sanoi Isän, Pojan ja Pyhän hengen yhdeksi persoonaksi. Aarius taas, vaikka hän kyllä myönsikin sanan olleen Jumalan tykönä, ei kuitenkaan tahtonut myöntää sitä totiseksi Jumalaksi. Edellinen tunnustaja opettaa liian suurta **yksinkertaisuutta** Jumalasta, jälkimäinen taas liian suurta moninkertaisuutta. Edellinen sekoittaa toisiinsa persoonat, jälkimäinen eroittaa persoonain luonnot toisistaan. Mutta kristillisen uskon totuus kulkee keskitietä, opettaa ja tunnustaa sekoittamattomat persoonat ja jakamattoman luonnon. Isä on toinen persoona kuin Poika, mutta hän ei ole toinen Jumala. Jos luonnollinen järki ei tätä käsitä, niin se onkin oikein, sillä uskon yksistään tulee se käsittää. Luonnollinen järki synnyttää väärauskoisuutta ja erhetystä; usko taas opettaa ja säilyttää totuuden, sillä se pitää kiinni Raamatusta, joka ei koskaan petä eikä valehtele.

Ja Jumala oli se sana. Koska ei ole useampaa kuin yksi Jumala, niin täytyy olla totta, että Jumala itse on se sana, joka oli alussa ennen kaikkia luotuja kappaleita. Muu-

tamat lukevat ja järjestävät nämä sanat näin: **Ja se sana oli Jumala**, sekä selittävät siten, että tämä sana ei ainoastaan ollut Jumalan tykönä ja erinäinen persoona, vaan myöskin olennossansa yksi ainoa totinen Jumala isän kanssa. Mutta me annamme sanat olla siinä järjestyksessä, jossa ovat: Ja Jumala oli se sana, niin että ajatus on tämä: Koska ei muuta Jumalata ole kuin yksi ainoa, niin on tämä Jumala juuri olennollisesti se sama Sana, josta hän puhuu, eikä ole Jumalan luonnossa mitään, mitä ei ole tässä sanassa. Aivan tällä tavalla selvästi lausutaan, kuinka totisesti tämä Sana on Jumala, niin ettei ainoastaan ole totta, että tämä Sana on Jumala, vaan myöskin että Jumala on tämä Sana.

Niin väkevästi kuin tämä lause nyt vastustaa Ariusta, joka opettaa, ettei sana ollut Jumala, yhtä voimallisesti luulisi sen tukevan Sabelliusta, sillä kuuluu siltä, kuin evankelista sekoittaisi persoonat toisiinsa ja siten peruuttaisi tai selventäisi edellisen lauseen, jossa hän persoonat erotti ja sanoi: **Se Sana oli Jumalan tykönä.** Mutta evankelista on tahtonut asettaa sanansa näin sen vuoksi, että kumoaisi kaikki väärauskoiset. Sentähden paiskaa hän Ariuksen maahan antaessaan sanalle totisen ja olennollisen jumaluuden, kun sanoo: **Ja Jumala oli se sana.** Aivan kuin hän tahtois lausua: En minä sano ainoastaan: **Sana oli Jumala**, sillä semmoinen puhe voitaisiin ymmärtää, kuin olisi kysymyksessä ainoastaan tämän sanan jumaluus, niin ettei se olennollisesti olisi Jumala, kuten sinä Aarius sanot, vaan minä sanon näin: **Jumala oli se sana**, ja tätä ei saateta toisin ymmärtää kuin näin: Juuri se, mitä jokainen sanoo Jumalaksi ja pitää Jumalana, se sama on tämä Sana.

Ja ettei taas toiselta puolen Sabellius ja järki ajattelisi, että puollustan heitä ja sekoitan persoonat toisiinsa peruuttaen, mitä siitä jo

olen sanonut, niin sanon sen vieläkin kerran ja lausun:

Tämä oli alussa Jumalan tykönä. Jumalan tykönä, Jumalan tykönä oli tämä, ja kuitenkin oli Jumala sana. Katso, näin taistelee evankelista molemmiin puolin kummankin totuuden puolesta, että **Jumala on se Sana, ja se Sana on Jumalan tykönä;** yksi jumaluuden olemus, eikä kuitenkaan yksi ainoa persoona: Ja kumpikin persoona täydellinen ja kokonainen Jumala alussa ja ijankaikkisuudesta. Nämä ovat ne lauseet, joihin meidän uskomme on perustettu, jossa meidän tulee pysyäkin. Sillä onhan tämä järjelle liian korkeata, että löytyy kolme persoonata, joista kukin on täydellinen ja kokonainen ainoa Jumala, ja ettei kuitenkaan ole kolmea Jumalaa vaan yksi Jumala.

Koulujemme opettajat ovat suurella järjen terävyydellä sinne ja tänne hapuilleet saadaksensa tätä käsitettäväksi. Mutta ellet sinä tahdo joutua pahan vihollisen verkkoihin, niin jätä heidän viisastelunsa, tekoluulonsa ja järkensä näppäryys tuulen tuoda veden viedä ja pysy sinä näissä Jumalan sanoissa, ryömi niihin ja pysy niissä niinkuin jänis kivenkollossaan. Jos kävelet sieltä ulos ja rupeat kuuntelemaan ihmisten jaarituksia, niin vihollinen rupee sinua taluttamaan ja syöksee sinun vihdoin sinne, missä et tiedä, minne järki, usko, Jumala ja sinä itsekään olet joutunut.

Usko minua, joka olen kokenut ja koetellut sellaista enkä ole saanut tätä puhetta mistäkään saviastiasta, ei Raamattu ole meille turhanpäiten annettu. Jos järki muutoin olisi voinut osata oikeaan, niin ei Raamattua olisi tarvittu. Olkoot Aarius ja Sabellius sinulle pelottavina varoituksina. Jos he olisivat pysyneet Raamatussa eivätkä olisi päästäneet järkeään niin valloilleen, eivät he olisi tulleet niin suuriksi vahingon matkaansaattajiksi.

Meidän koulumme opettajatkin tulisivat kyllä kristityiksi, jos lakkaisivat suuren järkensä la-verruksista ja pysyisivät Raamatussa.

Kaikki ovat sen kautta tehdyt. Eikö tämä ole kyllin selvästi sanottu? Kukapa ihmettelee, ettei itsepäisiä nyt saada uskomaan heidän olevan eksyksissä, vaikka kuinkakin selkeästi ja käteentuntuvasti heille totuus sanottaisiin? Kuinka saattoivatkaan aariolaiset päästä tästä kirkkaasta ja selvästä lauseesta ja sanoa: Kaikki ovat sanan kautta tehdyt, mutta sana oli ennen tehty ja sitten kaikki sanan kautta, vaikka kuitenkin tässä paikalla luetaan: **Kaikki ovat sen kautta tehdyt,** ilman epäilystä niin, ettei hän itse ole tehty eikä myöskään kuulu luotujen kappaleiden joukkoon. Sillä joka kaikki mainitsee, ei hän sulje mitään pois. Niin P. Paavalikin Hepr. 2: 8 selittää Ps. 8: 7 sanat: **Kaikki olet sinä hänen jalkainsa alle heittänyt,** sanoessaan: Siinä, että hän kaikki **on hänen allensa heittänyt, ei hän mitään jättänyt, jota ei hän ole hänen allensa heittänyt.** Ja 1 Kor. 15: 27. Hän on kaikki hänen jalkainsa alle heittänyt y. m. s., tietysti se erotettuna pois, joka on heittänyt kaikki hänen allensa.

Niinpä pitää tässäkin ymmärrettämän, että kun kaikki ovat sanan kautta tehdyt, on epäilemättä erotettu erilleen sana, jonka kautta kaikki on tehty, niin ettei ilman sitä ole mitään tehty, mikä tehty on. Tämänkin lauseen ottaa hän Moos. 1: 7, jossa luetellaan kaikki luodut, mitkä Jumala on tehnyt, ja sanotaan joka kerta: **Ja Jumala sanoi, ja tapahtui niin,** jolla hän osoittaa, että kaikki on tehty sanan kautta. Kuitenkin lausuu Johannes siitä laajemmin, selittää ja sanoo:

Ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on. Jos nyt ei ole mitään ilman sitä tehty, paljon vähemmän on hän itse tehty, jota ilman ei ole mitään tehty. Näin siis Aarion erehdykseen ei ole mitään aihetta annettu, vaikka

tosin ei tämäkään ole yhtään auttanut. Eihän siihen kaivata mitään selitystä, että tämä Sana on Jumala ja kaikkein kappalten oikea luoja, jota ilman ei ole mitään tehty, mikä kuitenkin tehty on.

Muutamat ovat epäilleet sanojen järjestyksestä tässä tekstissä. Lauseen: **Joka tehty on**, sovittavat muutamat jälkimäiseen tekstiin tällä tavalla: **Joka tehty on, oli Hänessä elämä**. Sitä mieltä on P. Augustinuskin. Mutta oikea järjestys on se, että se kuuluu edellisiin sanoihin, niinkuin sen olen asettanutkin, siis näin: **Ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on**. Aivan kuin sanottaisiin: Kaikesta tehdystä ei ole mitään ilman sitä tehty. Tällä juuri hän selvästi lausuu, että kaikki on sen kautta tehty ja ettei se ole tehty; hän siis heti paikalla ja varmasti pysyttää totena, että se on totinen Jumala, vaikka kohta ei itsestäänsä, vaan Isästä. Sentähden sanotaankin hänen **kauttansa** tehty ja isän tekemä.

Hänessä oli elämä. Tämän lauseen he vievät tavallisesti tuohon korkeaan viisaustieteelliseen mietiskelyyn ja vaikeatajuiseen ymmärrykseen **luotujen kahdenlaisesta olemuksesta**, josta Platoonin filosofia on kuuluisa. Sen mukaan on nimittäin kaikilla luoduilla olemuksensa **ensiksi** omassa luonnossaan ja laadussaan, niinkuin ne on luotu; **toiseksi** Jumalan ijankaikkisessa kaitselmuksessa, jossa hän itsessään päätti luoda kaikki kappaleet; niinkuin siis hän elää, niin elävät myös kaikki kappaleet hänessä. Tällainen luotujen eläminen Jumalassa, selittelevät he, on jalompaa kuin eläminen heidän omassa luonnossaan ja lajissaan, sillä Jumalassa elää sekin, joka itsessään ei elä, niinkuin kivi, maa, vesi y. m.

Siis sanoo P. Augustinus, että tämä Sana on kaikkein luontokappaleitten kuva ja samalla varastohuone täynnä sellaisia kuvia, joita he sanovat ihanteiksi ideoiksi, joitten jäl-

keen luodut kappaleet on tehty kukin oman kuvansa mukaan, ja nyt muka Johannes on lausunut: **Hänessä oli elämä**; hän siis liittää nämät sanat edellisiin näin: **Mitä tehty on, oli hänessä elämä**, se on: kaikki luotu on ennen luomista hänessä elänyt.

Mutta vaikka en minä tätä ajatusta hylkää, tuntuu se minusta kuitenkin liian kaukaa haetulta ja tässä paikassa pakottamalla tehdyiltä selitykseltä. Sillä Johannes puhuu aivan yksinkertaisesti ja suoraan eikä ajattele tuollaisia vaikeatajuisia ja hienon hienoja tutkimuksia. Enkä minä tiedä, että Raamattu missään paikassa puhuisi luoduista kappaleista siinä tarkoituksessa. Se sanoo kyllä, että kaikki on edeltäpäin katsottu, valittu ja että kaikki on valmiina jumalan edessä, aivan kuin jo olisivat eläneet hänessä, kuten Kristus Luukk. 20: 38 sanoo Aabrahamista, Iisakista ja Jaakopista: **Ei Jumala ole kuolleitten Jumala, vaan elävain, sillä kaikki elävät hänelle**. Mutta ei löydy mitään kirjoitettuna tällä tavalla: Hänessä kaikki kappaleet elävät.

Puhuupa tämä lause jostain enemmästäkin, kuin luotujen elämisestä hänessä ennen maailman luomista. Se aivan yksinkertaisesti tarkoittaa, että Sana eli Kristus on elämän alku ja lähde, että kaikki mikä elää, se elää hänestä, hänen kauttansa ja hänessä ja että ilman häntä ei mitään elämätä ole, kuten hän itse Joh. 14: 6 sanoo: **Minä olen tie, totuus ja elämä**, ja Joh. 11: 25: **Minä olen ylösousemus ja elämä**, jonka johdosta Joh. 1: 1 sanoo häntä **elämän Sanaksi**. Erityisesti puhuu hän siitä elämästä, jonka ihmiset saavat hänestä, se on, ijankaikkisesta elämästä. Sen elämän tähden hän ryhtyikin kirjoittamaan evankeliumiansa.

Tätä todistaa koko tekstikin, sillä hän selittää, mistä elämästä hän puhuu, sanoen: Elämä on ihmisten valkeus, jolla epäilemättä soittaa puhuvansa siitä elämästä ja valkeudesta, jonka Kristus antaa ihmisille itsensä kautta.

Sentähden asettaa hän Johannes Kastajankin todistamaan tästä valkeudesta. Nythän on kaikille tunnettua, mitä Johannes Kastaja on saarnannut Kristuksesta, ei korkean viisautieteellisen mietiskelyn mukaan, josta äsken mainitut filosofit puhuvat, vaan yksinkertaisesti ja asiallisesti, kuinka Kristus on valkeus ja elämä kaikille ihmisille autuudeksi.

Olkoon sentähden tiettyä, että Johannes on kirjoittanut evankeliuminsa, kuten historiat sanovat, siitä syystä, että hänen aikanaan väärauskoinen Kerinthus nousi opettamaan, ettei Kristusta muka ole ollut ennen hänen äitiänsä Maariaa; hän teki siis hänestä paljaan ihmisen eli luodun kappaleen. Vastustaakseen tätä väärauskoista, alkaa hän evankeliuminsa näin ylevästi ja pitkittää niin loppuun saakka, että hän melkein joka kirjaimella saarnaa Kristuksen jumaluudesta, jota ei kukaan muista evankelijoista tee. Sen tekee hän vielä sellaisella tarkkuudella, että esittää Kristuksen 1. 2: 4 tekeytyvän aivan vieraaksi äidilleen, ja puhutelleen häntä niin ankarasti, kuin ei olisikaan ollut hänen äitinsä: **Vaimo, mitä minun on sinun kanssa?** sanoi hän hänelle. Eikö tämä ollut pojalta outoa ja kovaa puhetta äidille? Samoin ristilläkin Joh. 19: 26: **Vaimo, katso sinun poikaas.** Tämän kaiken tarkoituksena on todistaa todistamistään Kristus totiseksi Jumalaksi Kerinthusta vastaan. Ja kuitenkin sovittaa hän sanansa niin, ettei vastusta ainoastaan Kerinthusta, vaan myöskin Aariusta, Sabelliusta ja kaikkia väärauskoisia.

Me luumme myös, että sama pyhä Johannes kerran näki Kerinthuksen saunassa ja sanoi opetuslapsilleen: ”Paetkaamme nopeasti pois täältä, ettemme tuon miehen kanssa hukuisi”. Ja kohta kun hän oli päässyt ulos, sanotaan saunan luhistuneen kasaan ja musertaneen tämän totuuden vihollisen kuoliaaksi. Sentähden terästä ja suuntaa hän kaikki sa-

nansa Kerinthuksen hairausta vastaan sanoen, ettei Kristus ollut ainoastaan ennen äitiänsä, vaan on alussa ollut se sana, josta Mooses ensimmäisessä alussa kirjoittaa ja jonka kautta kaikki tehdyt ovat: joka oli alussa Jumalan tykönä ja joka sana oli Jumala. Näin iskee hän Kerinthusta oikein ukkosen jyräyksellä.

Me pidämme siis evankelistan ajatuksen tässä lauseessa näin yksinkertaisesti ja suoraan ymmärrettävänä: joka ei tunnusta eikä usko Kristusta totiseksi Jumalaksi, niinkuin minä tässä olen hänen selittänyt, että hän oli alussa Sana Jumalan tykönä ja että kaikki on hänen kauttansa tehty, vaan joka tahtoo pitää häntä ainoastaan luotuna kappaleena, joka alkoi ajan kanssa ja vasta äitinsä jälkeen sai olemuksensa, hän on ijankaikkisesti kadotettu eikä hänellä pidä elämätä oleman, sillä ilman tätä Sanaa ja Jumalan Poikaa ei löydy mitään elämää, koska ainoastaan hänessä elämä on. Jos ihminen Kristus olisi erinäinen ja ilman Jumalaa, ei hän olisi miksikään hyödyksi, kuten hän itsekin Joh. 6: 55, 63 sanoo: **Ei liha mitään auta. Minun lihani on totinen ruoka, ja minun vereni on totinen juoma.**

Miksi ei liha mitään auta, ja kuitenkin **on minun lihani ainoa totinen ruoka?** Siksi, etten ole paljas liha enkä liioin paljas ihminen, vaan olen Jumalan Poika. Siis on minun lihani ruoka, ei sen vuoksi että se on lihaa, vaan koska se on **minun lihaani**. Se on samaa kuin sanottaisiin: Joka uskoo, että minä, joka olen ihminen, jolla on liha ja veri niinkuin toisellakin ihmisellä, olen myös Jumalan Poika ja Jumala, hän ravitsee itsensä minusta oikein ja hänen pitää elämän. Mutta joka uskoo minun ainoastaan ihmiseksi, hänellä ei ole mitään hyötyä lihasta, sillä ei se ole minun lihaani eikä Jumalan lihaa.

Siksipä hän Joh. 8: 24 sanookin: **Jos ette usko, että minä se olen, niin teidän pitää kuoleman synneissänne.** Ja värsy 36: **Jos siis**

Poika teidän vapaaksi tekee, niin totisesti olette vapaat. Samaa tarkoittavat tässä nämäkin sanat: **Hänessä oli elämä.** Jumalan sanan alussa ja itse Jumalan täytyy olla elämämme, ruokamme, valkeutemme ja autuutemme. Sentähden ei tule omistaa Kristuksen paljaalle miehuudelle sitä, että hän tekee meidät eläväksi, vaan elämä on Sanassa, joka asuu lihassa ja tekee meitä eläviksi lihan kautta.

Katso, tämä käsitys on yksinkertainen ja parantava; P. Paavali sanoo tavallisesti evankeliumin oppia 1 Tim. 4: 8 *doctrinam pietatis*, se on: ihmisiä armolla rikastuttavaksi opiksi. Mutta edellinen käsitys, joka pakanoillakin on, että kaikki luodut kappaleet elävät Jumalassa, synnyttää kyllä saivarteleivia jaarittelijoita ja on vielä hämärä ja vaikeatajuinen; se ei, näet, opeta mitään armosta eikä tee ketäkään ihmistä armosta rikkaaksi, jonka vuoksi Raamattu sanookin sitä joutavaksi utelemiseksi. Niinkuin nyt selitetään Kristuksen sanat, kun hän lausuu: **Minä olen elämä**, niin tulee tämäkin selittää, ei ollenkaan filosofisesti luotujen kappaleiden elämäksi Jumalassa, vaan päinvastoin, kuinka Jumala elää meissä ja tekee meitä osallisiksi hänen elämästään, että me hänen kauttansa, hänestä ja hänessä eläisimme. Sillä eihän sitä voida kieltää, että hänen kauttansa pysyy voimassa sekin luonnollinen elämä, joka uskottomilla on, kuten P. Paavali Ap. Tek. 17: 28 sanoo: **Hänessä me elämme ja liikumme ja olemme, ja olemme myös hänen sukuansa.**

Niin, luonnollinen elämä on osa ijankaikkista elämää ja alku siihen; mutta se saa kuolemassa loppunsa, koska se ei tunne eikä kunioita sitä, joka sen antoi. Juuri tämä synti sen katkaisee, niin että sen täytyy kuolla ijankaikkisesti. Toisaalta taas, ne jotka uskovat ja tunnustavat hänen, josta he elävät, eivät kuole koskaan, vaan heidän luonnollinen elämänsä jatkuu ijankaikkiseen elämään, niin ettei se

koskaan kuolemata maista, kuten hän Joh. 8: 52 sanoo: **Joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä kuolemata näkemän ijankaikkisesti.** Ja Joh. 11: 25: **Joka uskoo minun pääläni, hän elää, ehkä hän olisi kuollut.** Tämä ja muu senkaltainen tulee hyvästi ymmärrettäviksi, jos Kristus oikein tunnetaan ja tiedetään, kuinka hän on kuoleman tappanut ja meille jälleen elämän tuottanut.

Mutta kun evankelista sanoo: **Hänessä oli elämä**, eikä Hänessä **on** elämä, aivan kuin hän puhuisi menneistä asioista, ei tällä tule ymmärtää aikaa ennen maailmaa eli ennen alkua. Hän ei, näet, sano: Alussa oli elämä hänessä, kuten hän vähää ennen sanoo Sanasta, joka alussa oli Jumalan tykönä, vaan tämä tulee ymmärtää puhutuksi Kristuksen elämästä ja vaelluksesta täällä maan päällä, jolloin Jumalan sana ilmestyi ihmisille ja ihmisten sekaan; sillä evankelista ryhtyy tässä kirjoittamaan Kristuksesta ja hänen elämästensä, jossa hän sen kaiken sai aikaan, mikä meille elämäksi on tarpeellista. Ja tämä on puhuttu samaan tapaan, kun hän lausuu P. Johannes Kastajasta: **Yksi mies oli lähetetty Jumalalta.** Ja: **Ei hän ollut se valkeus** j. n. e. Samoin hän sittemmin sanoo Sanasta: **Sana tuli lihaksi ja asui meidän seassamme**, samoin: **Se oli maailmassa. Hän tuli omillensa, vaan hänen omansa ei ottaneet häntä vastaan**, j. n. e. Tällä tavalla puhuu Kristuskin Johannes Kastajasta, Joh. 5: 35: **Hän oli palavainen ja paistavainen kynttilä.**

Niin tässäkin: **Hänessä oli elämä**, kuten hän Joh. 9: 5 itsekin sanoo: **Niin kauvan kuin minä olen maailmassa, niin olen minä maailman valkeus**, niin että evankelistan sanat yksinkertaisesti käsitetään lausutuiksi Kristuksen päättyneestä vaelluksesta. Sillä kuten alussa sanoin, ei tämä evankeliumi ole niin vaikeatajuinen kuin luullaan, vaan se on tehty vaikeaksi korkeilla, syvämielisillä ja väkival-

taisilla tutkimuksilla. Hän on kirjoittanut tämän kristityitä varten, olivatpa ne sitten kuinka yksinkertaisia tahansa, ja asettanut sanansa aivan helposti tajuttaviksi; sillä joka tahtoo Kristuksen elämän ja vaelluksen hyljätä ja häntä nyt omalla tavallansa etsiä taivaassa istuvana, hän erehtyisi uudestaan. Häntä tulee etsiä semmoisena, kuin hän oli ja vaelsi maan päällä, silloin elämä löydetään, silloin on hän meille elämäksi, valkeudeksi ja autuudeksi. Silloin on kaikki tapahtunut, mitä meidän tulee uskoa hänestä, niin että aivan täsmällistä on sanoa: **Hänessä oli elämä**, ei niin ymmärtäen, ettei hän nyt tee sitä, mitä silloin teki.

Mutta että tämä ajatus on oikea, käy selville siitä, että hän sanoo: Johannes Kastaja tuli todistamaan tästä valkeudesta ja elämästä, jotta kaikki hänen todistuksensa nojalla uskoisivat häneen. Nythän on kylliksi tiettyä, ettei Johannes muuta varten tullut kuin ainoastaan Kristuksesta todistamaan, ja että hän on ollut Kristuksen edelläkävijä; hän taas ei ole mitään puhunut luotujen kappaleitten elämisestä Jumalassa filosofisen ajatustavan mukaan, vaan puhui ja saarnasi yksin vaan Kristuksen vaelluksesta maan päällä, jossa hän oli ihmisten elämä ja valkeus. Sitten seuraa:

Ja elämä oli ihmisten valkeus. Samoin kuin he elämään nähden poikkesivat pois evankelisen ajatuskannan tieltä, samoin tekivät he valkeuteenkin nähden. He ajattelivat terävästi ja ylevästi, kuinka Jumalan sana jumaluuden puolesta on valkeus, joka luonnollisesti loistaa kaikkien aikoina on loistanut ihmisten ja pakanainkin järjessä. Sentähden ovat he tukeneet ja perustaneet järjen valkeuden tähän lauseeseen.

Mutta nämä ovat kaikki inhimillisiä, platoonisia ja filosofisia ajatuksia, jotka johtavat meitä pois Kristuksesta itseemme, vaikka evankelista tahtookin viedä meitä itsestämme

Kristukseen. Hän, näet, ei tahdo käsitellä eikä selitellä Jumalan jumalallista, kaikkivaltiaasta, ijankaikkista sanaa muuten kuin lihassa tai veressä, jossa se maan päällä vaelsi. Ei hän tahdo ajatuksiamme hajoitella hänen kauttansa luotuihin kappaleihin, jotta emme niissä juoksentelisi hänen perässään häntä niissä tutkien ja miettien, kuten Platoonin filosofit tekevät, vaan hän tahtoo koota meitä näistä laajaperäisistä, liitelevistä ajatuksista Kristukseen.

Aivan kuin hän sanoisi: Mitä sinä juoksentelit ja etsiskelet niin kaukana? Katso, siinä ihmisessä Kristuksessa on kaikki, hän on kaikki tehnyt, hänessä on elämä, hän on se Sana, jonka kautta kaikki tehty on: Pysy hänessä, niin löydät kaikki, hän on kaikkein ihmisten elämä ja valkeus. Ken tahtoo muualla häntä sinulle osoittaa, hän viettelee sinua: sillä Kristus on tässä lihassa ja veressä meille itsensä tarjolle asettanut ja tahtoo siinä tulla löydetyksi ja etsityksi. Seuraa Johannes Kastajan todistusta, joka ei sekään osoita sinulle mitään muuta elämää ja valkeutta kuin tämän ihmisen, joka on Jumala itse. Sentähden pitää tällä valkeudella käsitettämän armon totista valkeutta Kristuksessa eikä sitä luonnollista valkeutta, joka on myöskin syntisillä, juutalaisilla, pakanoilla ja perkeleillä sekä valkeuden kiukkuisimmilla vihollisillakin.

Älköön tässä kukaan minuun siitä pahastuko, että tässä kohdin toisin ajattelen kuin P. Augustiinus, joka on käsittänyt tämän tekstin puhuvan sellaisesta luonnollisesta valkeudesta. Minä en sitä käsitystä hylkää, sillä tiedän hyvästi, että kaiken järjen valkeuden sytyttää Jumalallinen valkeus; ja olenpa sanonut luonnollisesta valkeudesta, että se on osa totisesta elämästä ja alku siihen, jos se tulee vaan oikeaan tietoon. Siis on järjenkin valkeus osa totisesta valkeudesta ja alku siihen, jos se tunnustaa ja kunnioittaa sitä, joka sen on sytyttänyt.

Itsestään se nyt ei sitä tee, vaan pysyy itsessään, kääntyy väärälle tolalle ja vie kaikki mukanaan. Sentähden on se sammuva ja hukkuva, sillä ei armonvalkeus hävitä luonnollista valkeutta. Että kolme ja kaksi on yhteensä viisi, se on, luonnon valkeudessa aivan selvä asia, ja että hyvää on tehtävä ja paha kartettava, on myöskin selvää, eikä sitä armonvalkeus tee tyhjäksi. Mutta luonnon valkeus ei niin pitkälle valaise, että se voisi sanoa, mikä on hyvää ja mikä paha. Tässä käypi samoin kuin sille, joka pyrki Roomaan ja kulkisikin sieltä yhä pois päin; hän näet, tietäisi kyllä hyvin, että sen on oikeata tietä meneminen, joka Roomaan aikoo päästä, mutta hän ei tietäisi, mistä oikea tie kulkee. Näin tekee luonnollinen valkeuskin: ei se kulje oikeata tietä Jumalan tykö, eikä se myöskään tiedä eikä tunne tietä, vaikka se kyllä tietää, että oikeata polkua olisi mentävä. Senvuoksi pitää järki aina pahan hyvänä, eikä pitäisi sitä koskaan hyvänä, ellei se silmin nähtävästi tajuaisi, että ainoastaan hyvästä on vaari otettava.

Mutta tällainen käsitys ei ole tässä evankeliumin kohdassa paikoillaan, jossa saarnataan ainoastaan armonvalkeutta; ja P. Augustiinuskinkin on vaan ollut ihminen, hänen ajatuksensa ei saa pakottaa meitä häntä seuraamaan, koska teksti tässä selvästi todistaa, että evankelista puhuu siitä valkeudesta, josta Johannes Kastaja todisti ja joka juuri on armonvalkeus, Kristus itse.

Tilaisuuden tässä nyt ollessa tahdomme tarkemmin tutkia tätä väärää luonnollista valkeutta, joka matkaan saattaa kaikki surkeudet ja onnettomuudet. Luonnollisen valkeuden laita on samoin kuin ihmisen kaikkein muitenkin jäsenten ja voimien. Kukapa sitä epäilisi, että ihminen on luotu Jumalan ijankaikkisen sanan kautta kaikkine voimineen aivan kuin muutkin luodut kappaleet ja kuuluu Jumalan luomakuntaan? Mutta kuitenkin ei

löydy mitään hyvää hänessä, se on: (kuten Mooses 1 Kirj. 6: 5 sanoo) **Hänen sydämensä aivoitus ja ajatus oli ainoastansa paha joka aika.**

Siis, niin totta kuin liha on Jumalan luoma kappale, niin totta se myös on taipuvainen ei suinkaan puhtauteen vaan saastaisuuteen. Niin totta kuin sydän on Jumalan luoma kappale, niin totta se ei suinkaan ole nöyryyteen ja lähimmäisen rakkauteen taipuvainen, vaan ylpeyteen ja itserakkauteensa, ja tekeekin aina tämän taipumuksen jälkeen, jollei sitä väkivalalla estetä. Samoin myöskin luonnollinen valkeus, vaikka se oleellisesti on niin kirkas, että se tietää ainoastaan hyvän olevan tehtävän, se kuitenkin on niin väärässä, ettei se koskaan osaa oikeaan hyvään. Mikä sitä miellyttää, sen sanoo se hyväksi, ryhtyy siihen ja päättää röyhkeästi, että hänen valitsemansa hyvä on tehtävä. Niin se sitten pitkittää kulkuaan ja seuraa aina pahaan hyvän asemasta.

Tämän tahdomme myöskin esimerkillä todistaa. Järki tietää kyllä, että pitää hurskas olla ja Jumalata palveltaman, jossa se osaa paljonkin pakista ja tahtoo koko maailmaa mestaroida. No hyvä, tämä on totta ja hyvin puhuttu. Mutta kun siihen päästään, että pitäisi osoitettaman, kuinka ja missä hurskas pitää oltaman, silloin se ei tiedä niin mitään, silloin on se umpi sokea ja kohottaa äänensä ja huutaa: pitää paastota, rukoilla, laulaa ja tehdä lain töitä. Sitten se hulluttelee lain töillä siihen asti, kunnes pääsee niin pitkälle harhatiella, että luulee Jumalaa palveltavan kirkkoja rakentamalla, kelloja soittamalla, suitsutuksilla, höpinöillä, lauluilla, kappoja kantamalla, hiuksettomilla pääläeillä, kynttilöitä polttamalla ja noilla muilla lukemattomilla hulluntöillä, joita nyt koko maailma on täynnä ja ylenmäärinkin täynnä. Näin suuressa sokeudessa sitä kuljetaan ja harhailaan ja kuitenkin pidetään kirk-

kaana valkeutena: Hurskas pitää oleman ja Jumalaa palveleman.

Kun nyt armonvalkeus Kristus tulee, opettaa hänkin, että pitää olla hurskas ja palveleman Jumalata, ei tee tyhjäksi tätä luonnollista valkeutta, vaan hän ainoastaan vastustaa järjen opettamaa tapaa ja menettelyä hurskaaksi tulemisessa ja Jumalan palvelemissä sekä sanoo: Ei hurskaaksi tuleminen ole töitten tekemistä, vaan **ensin** pitää ilman kaikkia töitä uskoa Jumalaan ja **sitten** tehdä töitä, sillä ilman uskoa ei mikään työ hyvä ole.

Mutta sittenpä tästä sota syntyy, silloin raivoaa järki armoa vastaan ja huutaa armonvalkeutta syypääksi hyvien töiden kieltämiseen eikä tahdo kärsiä sitä, että hänen tapansa ja menettelynsä hurskauden saavuttamiseksi hyljätään. Se pauhaa pauhaamistaan, että hurskas pitää oltaman ja Jumalaa palveltaman, ja tämän tähden täytyy armonvalkeuden olla järjen mielestä hulluutta, niin, eksytystä ja väärauskoisuuttakin, jota pitää vainottaman ja ahdistettaman. Katso, tämä nyt on se luonnollisen valkeuden muka hyvä puoli, että se rajuaa totista valkeutta vastaan ja hokee aina hurskaana olemista ja hurskaana olemista ja huutaa aina hyviä töitä ja hyviä töitä, mutta ei tahdo eikä voi kärsiä, että hänelle opetettaiisiin, mitä hurskaus ja hyvät työt ovat, vaan määräilee ja esittelee, mikä pitää hyvää ja oikeata oleman.

Katso tässä on sinulle lyhyesti perustus ja alkusyy kaikkeen epäjumalaisuuteen, väärauskoisuuteen, ulkokultaisuuteen ja kaikkeen harhailemiseen, jota vastaan profeetat ovat äänensä korottaneet, jota vastaan taistellensa he ovat surman saaneet ja jota vastaan koko Raamattu puhuu.

Tämä kaikki on seurausta luonnollisen järjen uppiniskaisesta ja itsepäisestä määräilemisestä ja ajattelemisesta; se luottaa siihen

ja paisuu siitä, kun muka tietää, että hurskas pitää olla ja Jumalaa palveleman. Siihen se ei enään tahdo ketään mestaria kuulla eikä kärsiä arvellen itse kyllä tietävänsä ja itse hyvin keksivänsä millä ja kuinka pitää hurskaaksi tultaman ja Jumalaa palveltaman. Tätä taas ei voi eikä saa Jumalan totuus kärsiä, sillä se on mitä suurinta eksymistä ja Jumalan kunnian vastustamista, ja niin sitten syntyy riita ja vaino.

Katso, tässä on mielestäni selvä syy siihen, ettei Johannes tässä puhu väärästä valkeudesta eikä myöskään kirkkaasta luonnollisesta valkeudesta, joka siinä oikein arvelee, että hurskas pitää olla. Sehän on meillä jo ennestään, eikä Kristus tullut sitä tuomaan vaan ehkäisemään ja häpeään saattamaan tuota väärää ja omavaltaista itseviisautta ja sen sijaan herättämään oman armonsa valkeutta, uskoa. Ja sepä sanoista sellaisenaankin käy selville, kun Johannes sanoo: **Elämä oli ihmisten valkeus**. Jos se kerran on ihmisten valkeus, niin täytyy sen olla toinen valkeus, kuin mitä ihmisessä on, koska ihmisessä itsessään luonnosta jo on luonnollinen valkeus; ja ken ihmistä valaisee, hän valaisee tämän luonnollisen valkeuden ihmisessä tuoden hänelle toisen valkeuden sen valkeuden lisäksi, mikä ihmisessä on.

Eikä hän sanokkaan sitä järjettömäin eläinten valkeudeksi vaan ihmisten, jotka ovat järjellisiä luontokappaleita, sillä ei ole yhtäkään ihmistä, jolla ei olisi järjen luonnollista valkeutta, jonka vuoksi häntä sanotaankin ihmiseksi ja on ihmisen arvoinen. Sillä jos hän olisi tahtonut tällä valkeudella käsittää järjen luonnollista valkeutta, olisi hänen pitänyt sanoa: elämä oli pimeyden valkeus, kuten 1 Moos. 1: 2 kirjoitetaan: **Pimeys oli syvyyden päällä**. Sentähden täytyy tämä valkeus ymmärtää siksi, joka Kristuksessa on maailmalle ilmestynyt.

Katsoppas nyt sanain järjestystä: Hän asettaa ensimmäiseksi **elämän** sitten **valkeuden**. Hän ei sano: Valkeus oli ihmisten elämä, vaan päinvastoin: **Elämä oli ihmisten valkeus**, sen vuoksi, että Kristuksessa on perustus ja totuus eikä, kuten ihmisissä, paljasta ulkokiiltoa. Sillä samoin kuin P. Luukas Kristuksen ulkonaisesta olennosta Luukk. 24: 19 sanoo: **Hän oli väkevä profeeta töissä ja sanoissa**, samoin Ap. Tek. 1: 1 sanotaan: **Jeesus rupesi tekemään ja opettamaan**, joten työt kulkevat opin edellä; missä taas on paljaita sanoja ilman töitä, siinä on ulkokullaisuutta. Ja kuten hän Joh. 5: 35 sanoo Johannes Kastajasta: **Hän oli palavainen ja paistavainen kynttilä**, koska paistaminen ilman palamista on petollista, samoin tässäkin, jotta Kristus tunnustettaisiin totiseksi ja pettämättömäksi valkeudeksi, sanoo hän **ensin**, että **Hänessä oli kaikki elämä** ja sitten, että juuri se **Elämä oli ihmisten valkeus**.

Tästä seuraa siis, ettei ihmisellä mitään muuta valkeutta ole kuin Kristus Jumalan Poika miehuudessa. Ja kuka uskoo, että Kristus on totinen Jumala, ja että hänessä on elämä, hänet tämä valkeus valaisee ja hän elää. Valkeus pitää hänet voimassa, niin että hän pysyy siellä, missä Kristus on. Sillä niinkuin jumaluus on ijankaikkinen elämä, niin on myös sama elämä ijankaikkinen valkeus. Ja kuten tämä elämä ei saata kuolla, niin ei myöskään tämä valkeus voi sammua, ja niin ei uskokaan voi sellaisessa valkeudessa turmeltua.

Erityisesti on myöskin huomattava, että hän omistaa elämän Kristukselle, ijankaikkisena sanana, eikä ihmisenä, kun hän sanoo: **Hänessä** (huomaa: **Sanassa**) **oli elämä**. Sillä vaikka hän ihmisenä on kuollut, on hän kuitenkin aina elävänä pysynyt, sillä tämä elämä ei voinut eikä voi koskaan kuolla. Senpätähden onkin kuolema tässä elämässä tukeutettu

ja niin perin pohjin voitettu, että hänen miehuutensakin täytyy niin pian jälleen eläväksi tulla.

Ja tämä sama elämä on ihmisten valkeus, sillä ken sellaisen elämän Kristuksessa tunnustaa ja uskoo, hän kulkee kuolemankin läpi eikä kuole enään koskaan, kuten edellä sanottu on. Sellaisen elämän valkeus, näet, säilyttää hänet, niin ettei kuolema häneen koske; vaikka ruumiin täytyykin kuolla ja maatua, niin ei sielu kuitenkaan tunne sellaista kuolemaa, koska se on tässä valkeudessa ja tämän valkeuden kautta kokonaan Kristuksen elämässä.

Mutta ken tätä ei usko, hän pysyy pimeydessä ja kuolemassa, ja vaikka hän ruumiinsa säilyttää, sillä sehän on viimeisenä päivänä säilyvä ijankaikkisesti, niin maistaa ja tuntee kuitenkin sielu kuoleman ja siis kuolee ijankaikkisesti.

Katso, tästä saamme nähdä, minkä vahingon tahtoi saada matkaan Kerinthus ja kaikki ne, jotka opettavat ja uskovat Kristuksen ainoastaan ihmiseksi eikä totiseksi Jumalaksi. Miehuudesta, näet, ei olisi mitään hyötyä, ellei jumaluutta siinä olisi, mutta toisaalta taas ei Jumala tahdo eikä voi antaa itseään löytää muuten kuin tämän miehuuden kautta ja tässä miehuudessa, jonka hän on, kuten Jes. 11: 12 sanoo, nostanut varmaksi merkiksi ja jolla hän kokosi luoksensa kaikki lapsensa maailmasta.

Katsos, jos nyt uskot, että Kristuksessa on sellainen elämä, joka kuolemassakin on kestänyt ja kuoleman voittanut, niin valkeus oikein sinun valaisee ja pysyy sinulle kuolemassakin valkeutena ja elämänä. Tästä täytyy nyt seurata, että sellainen elämä ja valkeus ei saata olla mikään luotu kappale, sillä mikään sellainen ei voi kuolemaa voittaa itsessään eikä kenessäkään muussa.

Katso, onhan tällainen käsitys valkeudesta verrattomasti sitovampi ja edullisempi autuudelle; ja kuinka kaukana ne siitä ovat-

kaan, jotka tästä muodostavat järjen luonnollisen valkeuden, joka ei ketään paranna, jopa kuljettaa vielä lisäksi kauvas pois Kristuksesta luotuihin kappaleihin ja pettävään järkeen. Kristusta kohden tulee meidän kulkea eikä katsella niitä valoja, jotka hänestä tulevat, vaan hänen valkeuteensa, josta kaikki valo tulee. Älkäämme seuratko lähteestä juoksevia puroja, vaan pyrkikäämme itse lähteelle. Seuraa:

Ja se valkeus pimeydessä paistaa, jota ei pimeys käsittänyt. Tämänkin lauseen ovat he kohottaneet noille korkeille ajatusten aloille ja niin käsittäneet, että järjessä, kuten jo sanottiin, on luonnollinen valkeus, jonka Jumala sytyttää; mutta se ei kuitenkaan tunnusta, käsitä eikä tajua häntä eli sitä valkeutta, joka sen on sytyttänyt. Sentähden on se pimeydessä eikä näe sitä valkeutta, jolta se kuitenkin saa kaiken valonsa ja näkölahjansa.

Oi jospa tämä käsitys olisi minun sydämestäni juurineen poistettu! Kuinka syvälle se onkaan minuun painunut! Ei sen vuoksi, että se olisi petollinen tai väärä, vaan sentähden, että se tässä evankeliumin paikassa on sopimaton ja puolieräinen eikä salli näitä autuaallisen lohdullisia sanoja ymmärtää niiden oikeassa merkityksessä yksinkertaisina ja puhtaina. Miksi puhuvatkaan he järjestä ainoastaan tällä tavalla, että se on jumalallisen valkeuden sytyttämä? Miksi eivät sano samaa luonnollisesta elämästäkin? Onhan toki luonnollinenkin elämä yhtä hyvin jumalallisen elämän eläväksi tekemä kuin järjenkin valkeus Jumalallisen valkeuden valaisema.

Johdonmukaisesti olisi heidän pitänyt myös sanoa, että elämä tekee kuolleet eläviksi, jota eivät kuolleet käsitä, koska he sanovat, että valkeus valaisee pimeätä järkeä, jota ei järki käsitä. Saattaisihan minäkin sanoa: ijankaikkinen tahto tekee tahdottoman tahdolliseksi, jota ei tahdoton käsitä, ja niin edel-

leen kaikista luonnollisista lahjoista ja voimista. Kuinka joutuu ainoastaan järki ja sen valkeus tällaisen miettimisen alaiseksi? Platoonilaisfilosoofit ovat johdattaneet ensiksi P. Augustiinuksen sellaiseen ajatukseen tästä tekstistä hyödyttömällä ja ymmärtämättömällä pakinoillaan, jotka kuitenkin niin kauniilta loistelevat, että heitä siitä syystä on sanottu jumalallisiksi filosoofeiksi. Sen jälkeen on Augustiinus meitä kaikkia vienyt mukanaan samoihin ajatuksiin.

Mitäpä enempiä heidän päätelmistään saamme selväksi, kuin että järjen valaisee Jumala, joka on käsittämätön valkeus? Samoinhan antaa Jumala elämänkin, joka on käsittämätön elämä, ja kaikki meidän voimamme vahvistuu Jumalasta, joka on käsittämätön voima. Ja yhtä lähellä kuin hän on järjen valkeutta käsittämättömällä valkeudellansa, yhtä lähellä on hän myös elämää käsittämättömällä elämällensä ja voimia käsittämättömällä voimallansa, kuten P. Paavali Ap. Tek. 17: 28 sanoo: **Hänessä me elämme ja liikumme ja olemme**, ja Jer. 23: 23, 24: **Enkö minä ole Jumala, joka läsnä olen? Enkö minä ole se, joka täytän taivaan ja maan?**

Olemmehan jo epistolassa kuulleet, että **hän kantaa kaikki voimansa sanalla**, Hepr. 1: 3. sentähden ei hän ole ainoastaan järjen valkeutta lähellä ja valaise sitä, vaan myös kaikkia luotuja kappaleita lähellä, valuu niihin, valelee ja valaisee niitä, vaikuttaa niissä ja täyttää kaikki kappaleet. Sen vuoksi ei ole uskottavaa, että P. Johannes tässä puhuu näistä asioista, vaan että hän puhuu ainoastaan ihmisiin nähden, mikä valkeus heillä on Kristuksessa luonnon ulko- ja yläpuolella.

Onpa sekin sokean taitamatonta puhetta, että he jo luonnollisessa valkeudessa sanovat, ettei pimeys valkeutta käsitä. Mitähän muuta tällä on sanottu, kuin että järjen valaisee ja herättää jumalallinen valkeus ja se kuitenkin py-

syy pimeänä mitään valkeutta saamatta. Mistä tulee sitten luonnollinen valkeus? Eihän siellä pitäisi olla mitään pimeyttä, jossa valo sytytetään, vaikka siellä onkin pimeys armonvalkeuden puutteessa. Mutta armon valkeudesta he eivät puhu, joten he eivät myöskään siis puhu hengellisestä pimeydestä. Tässä siis on ristiriitaisuutta, että valkeus valaisisi pimeyttä, jota ei pimeys käsittäisi eli siis pysyisi pimeytenä, samoin kuin se on ristiriitaista, että elämä annettaisiin kuolleelle eikä kuollut elämätä sentäänkään käsittäisi tai havaitsisi, vaan pysyisi kuolleena.

Mutta että on tahdottu sanoa, ettei käsitteä valkeuden ja elämän antajaa, sen kyllä kuulen. Kuka pa enkelitkään hänen käsittää? Kuka pyhä käsittää hänen, joka pyhälle antaa armon. Hän pysyy salattuna ja käsittämättömänä. Mutta ei tässä lausuta evankelistan sanojen mukaan niin, ettei pimeys käsitä valkeutta, vaan sanojen mukaan on ajatus tämä: Valkeus valaisee pimeyteen, mutta pimeys pysyy pimeänä eikä tule siitä valaistuksi; se antaa sen vaan loistaa, mutta se ei sittenkään näe, samoin kuin aurinko paistaa sokeille, jotka kuitenkin eivät sitä huomaa. Näetkös, kuinka monta sanaa minun täytyi tuhlata, kumotakseni tämän vieraan selityksen.

Pysykäämme sentähden siinä yksinkertaisessa ymmärryksessä, jonka sanoista tyrkyttämättä saamme. Kaikki, joita luonnollisella järjellä valaistaan, käsittävät sen valoa ja valistuvat, kukin määränsä mukaan. Mutta tämä **armonvalkeus**, joka luonnollisen valkeuden lisäksi on ihmisille annettu, se **paistaa pimeydessä**, se on: sokeille ja armosta osattomille ihmisille maailmassa; mutta he eivät ota sitä vastaan, vaan lisäksi sitä vainoovatkin. Tässä ajatuksessa Johannes 3: 19 sanoo: **Tämä on tuomio**, (s. o. tuomitsee maailman) **että valkeus tuli maailmaan, ja ihmiset rakastit enemmän pimeyttä kuin valkeutta.**

Katso, näin oli Kristus, ennekuin Johannes Kastaja oli häntä julistanut ihmisten keskellä maan päällä, mutta ei kukaan hänestä välittänyt. Hänpä oli elämä ja ihmisten valkeus. Hän eli ja valaisi, mutta siellä oli paljasta pimeyttä, eikä tämä pimeys tuntenut häntä. Siellä oli kansa aivan maailmallisesti sokeata ja pimeätä. Jos he olisivat hänen tunteneet siksi, mikä hän oli, olisivat he hänelle antaneet hänen kunniansa, kuten P. Paavali 2 Kor. 2: 8 sanoo: **Jos he olisit hänen tunteneet, niin ei he olisi kunnian Herraa ristiinnaulinneet.**

Sillä tavalla on Kristuskin ennen syntymistään alusta loppuun asti ollut aina elämä ja valkeus ja paistaa kaikkina aikoina kaikissa luoduissa kappaleissa, Pyhässä Raamatussa, pyhain ihmistensä, profeetain ja saarnaajain kautta töillä ja sanoilla eikä ole vielääkään lakannut paistamasta; mutta kaikkialla on pimeätä, minne hän loistaa, eikä pimeys häntä käsitä.

Näin saattoi Johannes näillä sanoillaan kylläkin hyvin tarkoittaa Kerinthustaan, joka näki puhtaan Raamatun ja totuuden itsellensä paistavan, eikä hän sittenkään käsittänyt suurta pimeyttään. Näin on käynyt aina ja nytkin: jos sokeille opettajille osoitetaan Raamattua, että he sitä ymmärtäisivät, niin he eivät kuitenkaan sitä käsitä ja pysyy totuutena, **että valkeus pimeydessä paistaa, jota ei pimeys käsitä.**

Tärkeätä on huomata, että evankelista tässä sanoo: **Valkeus paistaa**, (Fainei) se on: se on ilmeisenä eli pimeydessä silmin nähtävänä. Mutta kenellä sitä ei enempää ole, hän pysyy pimeänä, samoin kuin aurinko paistaa sokealle, mutta hän ei siltä sen enempää näe. Samoin on tämänkin valkeuden laita, että se loistaa pimeydessä mutta pimeys ei tule siitä yhtään sen valoisammaksi. Mutta uskovaisissa se ei ainoastaan paista, vaan tekee heidätkin valaiseviksi ja näkeviksi, ja elää heissä, niin että

kyllä hyvin käy sanominen, elämä on ihmisten valkeus. Toisaalta taas on valkeus ilman elämää pimeyden paiste. Sentähden ei uskotomissa ole mitään apua paisteesta; vaikka heille totuus kuinkakin kirkkaana näytettäisiin ja todistettaisiin, pysyvät he kuitenkin pimeinä.

Niinpä tahdomme siis evankelistan kaikki tähänastiset lauseet käsittää Kristuksen yleisiksi ominaisuuksiksi ja arvonimiksi, niin että hän niillä ikäänkuin evankeliuminsa esipuheeksi ja johdatukseksi tahtoo ylipäänsä saada osoitetuksi, mitä koko evankeliumissa olisi Kristuksesta kirjoitettava, nimittäin, että hän on totinen Jumala ja ihminen, joka on kaikki luonut ja on annettu ihmisille elämäksi ja valkeudeksi, vaikka hänen harvat ottavat vastaan niistä, joille hän ilmoitetaan. Tätä juuri eikä enempää sisältää evankeliumi. P. Paavalikin laatii samanlaisen esipuheen ja johdatuksen epistolaansa, Room. 1.

Yksi mies oli lähetetty Jumalalta, jonka nimi oli Johannes. Näin alkavat P. Markus ja Luukaskin evankeliuminsa Johannes Kastajasta, ja sillä olisikin aljettava, kuten Kristus itse Matt. 11: 12 sanoo: **Hamasta Johannes Kastajan päivistä niin tähän päivään asti kärsii taivaan valtakunta väkivaltaa.** Ja Ap. Tek. 1: 22 sanoo P. Pietari, että Kristuksen opettajanvirka on alkanut Johanneksen kasteesta, jolla hän myöskin määrättiin ja kutsuttiin opettajaksi, jonka Johannes Kastaja todistaa Joh. 1: 32 sanoessaan: **Minä näin Hengen taivaasta tulevan alas niinkuin kyyhkysen ja seisahtuvan hänen päälensä,** Matt. 3: 17 **ja kuulin Isän äänen: Tämä on se minun rakas Poikani, johon minä mielistyin.** Silloin tehtiin Kristus tohtoriksi, silloin ryhtyi hän opettamaan ja silloin vasta evankeliumikin koitti itse Kristuksen kautta. Ei pitänyt kenenkään muun kuin itse Kristuksen alkaman tätä ylevätä, autuasta ja

lohdullista sanaa. Ja sentähden täytyi Johanneksen tulla edellä valmistamaan kansaa sellaiselle saarnalle, että se ottaisi vastaan tämän valkeuden ja elämän.

Sillä vaikka Kristus, kuten olemme kuulleet, kaikkiallakin on valkeus, joka pimeydessä paistaa ja jota ei käsitetä, niin on hän kuitenkin Juutalaisten kesken miehuutensa päivinä erityisesti ja ruumiillisesti ollut läsnä miehuutensa kautta, niin että he näkivät hänen, mutta eivät tunteneet. Sentähden tulikin hänen edelläkävijänsä, Johannes ainoastaan sinne saarnaamaan hänestä, että hänet tunnettaisiin ja otettaisiin vastaan. Sentähden seuraa tämä teksti sattuvasti ja tarkasti edellistä siten, että koska Kristus, tuo paistava valkeus, ei ollut tunnettu, tuli Johannes edellä avaamaan ihmisten silmiä ja osoittamaan lähestynyttä valkeutta, joka sen jälkeen ilman Johanneksen todistusta itsensä vuoksi oli otettava vastaan, kuultava ja tunnettava.

Luullakseni olemme nyt päässeet tämän evankeliumin vaikeatajuisimmasta ja ylevimmästä osasta, sillä mitä tämän jälkeen sanotaan, on helppoa, selvää ja samanlaatuista, mitä muutkin evankelistat sanovat Johanneksesta ja Kristuksesta, vaikka ei tämäkään kappale, kuten alussa sanoin, ole itsessään vaikea, mutta se on tahallisesti sellaiseksi tehty luonnollisilla ja inhimillisillä selityksillä. Kyllähän siitä vaikea saadaankin, kun sana omassa tarkoituksessaan siirretään vieraaseen ajatustapaan. Kukapa ei tahtoisi tietää ja ihmetellen ajatella, mikä otus se ihminen lieneekään, kuullessaan puhuttavan ihmisestä, joka on aivan toista, kuin mitä koko maailma ihmisellä ymmärtää? Niin on tässäkin tapahtunut evankelistan aivan selville sanoille.

Kuitenkin käyttää hän tässä omituista tapaa siinä, että Kerinthuksen vuoksi pitkin matkaa sovittaa Johannes Kastajan todistuksen Kristuksen jumaluuteen. Sitä eivät toiset

evankelistat tee, vaan sovittelevat sen vaan Kristukseen hänen jumaluuteensa puuttumatta. Mutta tässä sanoo hän: Johannes on tullut todistamaan valkeudesta ja julistamaan Kristusta elämänä, valkeutena ja Jumalana, kuten saamme kuulla.

Mitä nyt adventtina on sanottu Johannes Kastajasta, se täytyy tässäkin hänestä ymmärtää. Niinkuin hän tuli Kristuksen edellä ja osoitti kansaa hänen luokseen, niin pitää evankeliumin suullisen sanan ainoastaan Kristusta saarnata ja osoittaa, sillä ainoastaan siihen sen Jumala määräsi, kuten Jumala lähetti Johanneksenkin. Olemmehan kuulleet, että Johannes oli ääni korvessa ja virallaan merkitsee evankeliumin suullista saarnaa. Samoin kuin nyt pimeys ei itsestään tätä valkeutta käsittänyt, vaikka se lähelläkin oli, vaan Johanneksen täytyi se heille ilmaista ja osoittaa, samoin ei nytkään mikään luonnollinen järki voi sitä itsestään käsittää, vaikka se on kaikkialla maailmassa läsnä, vaan evankeliumin suullisen sanan täytyy se ilmaista ja osoittaa.

Me nyt näemme, ettei evankeliumin kautta tätä valkeutta tuoteta kaukaa, eikä meidän tarvitse myöskään juosta etäälle sitä hakemaan, vaan se on aivan lähellämme. Se paistaa sydämeemme, eikä muuta ole tarpeen, kuin että sitä osoitetaan ja saarnataan. Ja ken sitä kuulee saarnattavan ja uskoo, hän löytää sen sydämessään, sillä kuten uskolla ei ole muualla sijaa kuin sydämessä, ei myöskään tällä valkeudella ole muualla sijaa kuin sydämessä. Sentähden sanon minä, se on meitä lähellä, meidän keskellämme ja meissä, mutta itsestämme emme sitä käsitä, se pitää saarnattaman ja uskottaman.

Sitä tarkoittaa P. Paavalikin Room. 10: 6, 7, 8, mitä 5 Moos. 30: 11–14 sanoo: **Ei tarvitse sinun mennä tuolle puolen meren, eikä liioin astua ylös taivaaseen eli alas sy-**

vyyteen sen perään. Se sana on juuri sinun tykönäs, nimittäin sinun suussas ja sydämessäs. Katsos, se merkitsee, että tämä valkeus paistaa pimeydessä eikä sitä tunneta, ennenkuin Johannes ja evankeliumi tulevat ja ilmoittavat sen. Silloin se ihmisen valaisee ja tulee hänelle käsitettäväksi, eikä kuitenkaan muuta aikaa, paikkaa, henkilöä eikä ikää, vaan sydämen ainoastaan.

Toisin: Samoin kuin Johannes ei tullut itsessään vaan **Jumalan lähettämänä**, niin ei myöskään voi evankeliumi tai mikään muu saarna tästä valkeudesta tulla itsessään tai ihmisten järjessä, vaan täytyy Jumalan se lähettää. Sen vuoksi kumoa evankelista tässä kaiken ihmisopin, sillä se, mitä ihmiset opettavat, ei osoita koskaan Kristukseen, valkeuteen, vaan vieläpä sitä estääkin. Mutta mikä Kristukseen osoittaa, se on totisesti Jumalan lähettämää eikä ihmisten keksimää.

Sentähden lausuukin evankelista nimen sanoen, **Jonka nimi oli Johannes.** Sana Johannes taas merkitsee heprean kielessä **armo** tai **suosiota**, joka tarkoittaa sitä, että sellainen saarna ja sanansaattaminen ei ole pantu toimeen meidän ansiostamme vaan sulasta Jumalan armosta ja suosiosta. Sen P. Paavalikin Room. 10: 15 sanoo: **Kuinka he saarnaavat, ellei heitä lähetetä?**

Kaikesta tästä näemme evankelistan puhuvan Kristuksesta siinä tarkoituksessa, että hän tunnettaisiin Jumalaksi. Sillä jos hän on valkeus, mikä joka paikassa on läsnä ja paistaa pimeyteen, niin ettei muuta tarvita, kuin se sanan kautta ilmoitetaan ja uskon kautta tulee sydämessä tunnetuksi, niin täytyy hänen totisesti olla Jumala. Eihän mikään luotu kappale voi sillä tavalla niin läheltä paistaa kaikissa paikoissa ja sydämissä. Siis on hän päinvastoin Jumala ja kuitenkin ihminenkin, jommoisena ihmisenä hänestä saarnataan. Sitten seura:

Se tuli siitä valkeudesta todistamaan, että kaikki uskoisit hänen kauttansa. Tämä on, katsos, selvää sen johdosta, mitä jo on sanottu, että evankeliumi ainoastaan julistaa tätä valkeutta, tätä ihmistä, Kristusta, ja tekee sen pimeyden käsitettäväksi, ei kuitenkaan järjen eikä havainnon vaan uskon kautta. Hän nimittäin sanoo: **Että kaikki uskoisit hänen kauttansa.** Samoin: **Se tuli siitä valkeudesta todistamaan.** Todistuksen laita on nyt sellainen, että se puhuu asioista, jotka eivät ole nähtävissä, tiedettävissä tai tunnettavissa, vaan on pakko uskoa todistajaa hänen todistuksensa mukaan. Niinpä ei evankeliumikaan vaadi järjen johtopäätöstä ja suostumusta vaan ylijärjellistä uskoa, jota paitsi ei tätä valkeutta tunneta.

Kylliksi on jo edellä puhuttu siitä, kuinka järki valkeudellaan ponnistelee ja raivoaa tätä valkeutta vastaan eikä siitä kannata puhua, että se sen käsittäisi ja siihen suostuisi. Sillä sana pysyy lujana: **Ei pimeys sitä käsittä.** Sentähden pitää järki valkeuksineen vangittaman ja sokaistaman, kuten Jes. 60: 19 sanotaan: **Ei auringon** (s. o. Sinun järkesi) **pidä sillen päivällä sinulle paistaman, eikä kuun valon sinua valaiseman, vaan Herra on sinun ijankaikkinen valkeutesi,** tietysti evankeliumilla tai Jumalan sanalla tai Johannesen todistuksella, joka vaatii uskoa ja tekee järjen hulluudeksi. Samoin v. 20: **Ei sinun aurinkos sillen laske, eikä kuus kadota valoansa, sillä Herra on sinun ijankaikkinen valkeutes.** Sillä sen vuoksi tämä valkeus sanan kautta todistetaan, että järki luopumalla omista ajatuksistaan seuraisi todistusta. Silloin se käsittää tämän valkeuden samassa uskossa, ja silloin sen pimeys tulee valaistuksi. Jos, näet, se itsestään tämän valkeuden voisi käsittää tai siihen suostua, eihän sitten Johannesesta eikä hänen todistustaan tarvittaisikaan.

Siis on evankeliumilla ainoastaan se tehtävä, että se todistuksellaan torjuisi itsepäistä, sokeata ja uppiniskaista järkeä ja saattamalla sitä luopumaan sen omasta valkeudesta ja itseviisaudesta, johdattaisi sitä uskoon, jonka kautta se saavuttaa elävän ja ijankaikkisen valkeuden.

Ei hän ollut se valkeus, mutta hän oli lähetetty valkeudesta todistamaan. Rakkaani, miksi hän näin sanoo ja toistaa vieläkin kerran nuo sanat, että Johannes oli ainoastaan todistaja tästä valkeudesta. Oi tarpeellista toistamista! **Ensiksi,** näyttääkseen, ettei tämä valkeus ole ihminen vaan Jumala itse, sillä evankelista tahtoo, kuten jo olen sanonut, halusta jokaisella sanalla todistaa Kristuksen jumaluutta. Kun Johannes, tuo suuri pyhä, ei ole valkeus vaan ainoastaan sen todistaja, niin täytyy tämän valkeuden olla paljoa enempiä kuin kaikki, mitä pyhää on, olkoon enkeli tai ihminen. Jos, näet, pyhyys saisi aikaan sellaisen valkeuden, olisi sen kyllä Johanneskin aikaan saanut. Mutta kun se nyt on suurempi kuin pyhyys, niin täytyy sen olla enkeleinkin yläpuolella, jotka eivät nekään ole pyhyttä suurempia.

Toiseksi torjuakseen ilkeitä ihmissaarnaajia, jotka eivät Kristusta, valkeutta, todista vaan itseänsä. Sillä suora totuus on, että kaikki ihmisopin saarnaajat tekevät ihmisen valkeudeksi ja johdattavat kansan tästä valkeudesta itseensä sekä asettuvat itse tämän totisen valkeuden sijalle. Sitähän paavi ja hänen joukkonsa tekee. Sen vuoksi hän onkin anttikristus, se on, vastakristus ja totisen valkeuden vastustaja.

Evankeliumi ei voi sietää mitään muuta oppia rinnallansa, se tahtoo yksinänsä olla Kristuksen todistaja ja johdattaa ihmisiä tähän valkeuteen Kristukseen. Sen tähden, oi Herra Jumala, kannattaisi kyllä kirjoittaa nämä sanat: **Ei hän ollut se valkeus,** suurilla kirjai-

milla ja ahkerasti muistuttaa näistä niitä ihmisiä, jotka sitä tyrkyttelevät valkeutena ja tahtovat ihmisille antaa oppia ja lakia oman päänsä jälkeen ollen heitä valaisevinansa, vaikka vievätkin heidät mukanaan helvetin syvyyteen. He eivät opeta uskoa eivätkä taidakkaan sitä opettaa. Eikä sitä tiedä kukaan muukaan opettaa kuin Jumalan sanansaattaja, Johannes eli pyhä evankeliumi. Oi kuinka paljon siitä olisi sanottavaa!

Lyhyesti, ken sinulle ei evankeliumia saarnaa, hylkää hänet huolehti äläkä kuule häntä. Mutta ken evankeliumia saarnaa, hän opettaa sinua uskomaan Kristukseen, uskaltamaan tähän ijankaikkiseen valkeuteen eikä turvaamaan omiin töihisi. Kavahda sentähden kaikkea, mitä evankeliumin ulkopuolella sinulle sanotaan; älä siihen uskalla äläkä pidä sitä sinä valkeutena, joka sielusi valaisisi ja parantaisi, katso sitä ainoastaan ulkonaiseksi asiaksi niinkuin syömistä ja juomista ruumiisi tarpeeksi. Tätä voit kyllä käytellä oman tahtosi tai mielesi tai toisen tahdon ja mielen mukaan, mutta et suinkaan autuudeksi; sillä siihen ei saata mikään muu olla sinulle hyödyllistä ja tarpeellista kuin tämä valkeus.

Voi tuota hirmuista ihmisoppien sotkua, joka nyt vallitsee ja on niin tykkänään karikoittanut pois tämän valkeuden! He tahtovat kaikki itse olla valkeutena eikä valkeuden todistajina, saarnaavat itseänsä ja omaansa ja vaikenevat äänettömiksi tästä valkeudesta, taikka opettavat sitä niin, että sen sivussa saarnaavat omaa itseänsäkin. Se on vieläkin ilkeämpätä, kuin olla kokonaan vaiti, sillä näin syntyy samarialaisia, jotka palvelevat puoleksi Jumalaa ja puoleksi epäjumalia, 2 Kun. 17: 33.

Se oli totinen valkeus, joka valistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulevat. Ei Johannes eikä mikään pyhä ole valkeus, mutta se on totinen valkeus, mistä Johannes

ja kaikki evankeliset saarnaajat todistavat. Olkoon tällä kertaa tämä kylliksi puhuttu, mitä tämä valkeus on, kuinka se uskon kautta tunnetaan, ja kuinka se elämässä ja kuolemassa antaa meille voimaa ijankaikkisesti, niin ettei meitä koskaan mikään pimeys voi vahingoittaa. Mutta ihmeellistä on, että hän sanoo: **Se valistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulevat.** Jos tätä olisi sanottu luonnollisesta valkeudesta, olisi se ristiriidassa sen kanssa, kun hän sanoo: **Se oli totinen valkeus.** Niinpä on hän edelläkin sanonut: **Ei pimeys sitä käsittänyt,** joten siis kaikki sanat tähtäävät armonvalkeuteen. Lisäksi seuraa vielä heti perästä, että **se oli maailmassa ja ei maailma häntä tuntenut, eikä hänen omansa häntä ottaneet vastaan.** Mutta kenen totinen valkeus valaisee, hän on armon kautta valaistu ja tuntee sen.

Nyhdän taas näyttää siltä, ettei olisi puhetta armonvalkeudesta, kun hän sanoo: **Se valistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulevat.** Onhan tässä selvästi puheena kaikki ihmiset, jotka tähän maailmaan syntyvät. P. Augustiinus sanoo tämän olevan niin ymmärrettävän, ettei yksikään ihminen muutoin valaista paitsi tämän valkeuden kautta. Samaan tapaanhan puhutaan, kun jossain kaupungissa on yksi ainoa opettaja: Tämä opettaa kaikkia kaupunkilaisia, se on: kaupungissa ei ole muita opettajia kuin tämä yksinään, hänellä ainoalla ovat kaikki oppilaat. Ei tällä ole sanottu, että hän opettaisi kaupungin kaikkia ihmisiä, vaan että kaupungissa on ainoastaan yksi opettaja, sekä ettei kaupungissa kukaan muu opetusta anna.

Näin evankelistakin tässä tarkoittaa, ettei Johannes, ei mikään ihminen eikä mikään luotu kappale ole valkeus, vaan että ainoastaan yksi valkeus on olemassa, joka kaikki valistaa, eikä yhtäkään ihmistä maailmaan tule, jonka jokin muu valaisisi. Tällaista käsitystä ei tie-

tääkseni ole hyljättävä, sillä samalla tavalla Room. 5: 18 P. Paavalikin puhuu: **Niinkuin siis yhden synnin kautta on kadotus tullut kaikkein ihmisten päälle, niin on myös yhden vanhurskauden kautta elämän vanhurskaus tullut kaikkein ihmisten päälle.**

Vaikk'eivät kaikki ihmiset tulekaan Kristuksen kautta vanhurskautetuiksi, on hän kuitenkin se ainoa ihminen, jonka kautta kaikki vanhurskauttaminen tulee.

Samoin tässäkin: vaikk'eivät kaikki ihmiset tulekaan valaistuiksi, on kuitenkin tämä se valkeus, josta ainoasta kaikki valistus tulee. Ja tätä puhetapaa on evankelista voinut arvelematta käyttää sitä pelkäämättä, että siitä jotkut loukkaantuisivat, koska hän mainitsee **kaikki ihmiset**. Hän on ajatellut jo kylliksi ehkäisseensä sellaista loukkaantumista, koska hän sekä edellä että jälessä on puolestaan asiaa selittänyt, lausuessaan: **Ei pimeys häntä käsittänyt, ei maailma häntä tuntenut, eikä hänen omansa häntä ottanut vastaan.** Tuovathan tuollaiset hänen lauseensa selvästi ilmi hänen ajatuksensa, niin ettei kukaan saattane sanoa hänen tarkoittaneen, että kaikki ihmiset tulevat valaistuiksi, vaan että hän yksinänsä on se valkeus, joka kaikki valaisee ja jota ilman ei yksikään tule valaistuksi.

Jos taas tämä olisi puhuttu järjen luonnollisesta valkeudesta, niin ei sillä olisi paljoakaan sanottu. Tällähän toki valaistaan ei ainoastaan kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulevat, vaan myös nekin, jotka maailmasta menevät, ja perkeleet. Sillä kuolleissa, perkeleissä ja kadotetuissa pysyy sama järjellinen valkeus, vieläpä se ainoastaan kirkastuukin, niin että se sitä enemmän on heitä vaivaava. Nyt hän kuitenkin mainitsee ainoastaan ne **ihmiset, jotka maailmaan tulevat**, ja osoittaa siis puhuvansa siitä uskon valkeudesta, joka ainoastaan tässä elämässä loistaa ja auttaa, sillä kuoleman jälkeen ei sen kautta kukaan tule

valaistuksi. Sen täytyy tässä elämässä tapahtua uskossa ihmisen Kristuksen kautta, kuitenkin hänen jumaluudestaan. Tämän elämän jälkeen emme enään näe miehuuden kautta emmekä uskossa, vaan julkisesti hänessä itsensä pelkkää jumaluutta.

Evankelista ajattelee siis sanansa niin, ettei suinkaan hylkää Kristuksen ihmisyyttä ja kuitenkin saarnaa hänen jumaluuttaan. Sentähden tarvitsisi hänen mainita kaikki ihmiset, jotta saarnaisi ainoastaan yhtä valkeutta kaikille ja meitä varottaisi, ettemme tässä elämässä ottaisi vastaan ihmisvalkeuksia tai muita valkeuksia. Ei kenenkään ihmisen tule toista valaista, vaan tämä valkeus yksinään paistakoon heille kaikille, ja saarnaajat olkoot ainoastaan tämän valkeuden edelläkävijöitä ja todistajia, että kaikki tähän valkeuteen uskoi-sivat.

Katso siis, kun hän oli sanonut: **Se valistaa kaikki ihmiset**, huomasi hän liian laajasti sanoneensa ja lisäsi siihen: **jotka maailmaan tulevat**, että hän tekisi Kristuksen valkeudeksi tähän maailmaan. Tulevaisessa maailmassa, näet, tämä valkeus lakkaa ja muuttuu ijankaikiseksi kirkkaudeksi. Niin P. Paavalikin 1 Kor. 15: 24 sanoo: **että Kristus antaa valtakunnan isän haltuun**, mutta nyt hallitsee hän ihmisyytensä kautta. Niinkuin hän silloin antaa valtakunnan isän haltuun, niin hän antaa myös valkeuden. Ei kuitenkaan niin, että olisi kahdenlaista valkeutta, tai että me silloin näkisimme jotakin muuta kuin nytkään, vaan silloin me tulemme näkemään juuri saman valkeuden, juuri saman Jumalan, jonka nytkin uskon silmillä näemme, vaikka tosin toisella tavalla. Nyt näemme hänen uskossa salattuna, muuta silloin tulemme näkemään hänen peittämättömänä.

Aivan samoin kuin näkisin kultaisen kuvan maalatun lasin läpi tai muutoin peitettyinä, ja sen jälkeen sitten paljastettuna ja peitteestä

vapautettuna. Niinpä P. Paavalikin 1 Kor. 13: 12 sanoo: **Nyt me näemme niinkuin peilistä tapauksessa, mutta silloin kasvoista kasvoihin.** No nythän näet, mistä valkeudesta evankelista puhuu, että nimittäin Kristus on ihmisten valkeus miehuutensa kautta, se on: uskossa, jonka kautta hänen jumaluutensa paistaa niinkuin peilistä tai maalatun lasin läpi, tai niinkuin aurinko kuultavan pilven takaa. Valkeus siis omistetaan jumaluudelle ei miehuudelle, mutta ei sentään ihmisyyttäkään ylönkatsota, vaan pidetään sitä tämän valkeuden edessä olevana pilvenä ja esirippuna.

Onhan tämä kylläki selvästi haasteltu, ja kenellä usko on, hän tämän kaiken hyvästi ymmärtää, että nimittäin tämän valkeuden laita näin on. Mutta joka ei usko, hän ei myöskään tätä ymmärrä, eikä siitä mitään apua hänelle olekkaan. Hänen ei tulekkaan sitä ymmärtää ja parempi olisi, ettei hän mitään tietäisi Raamatusta tai sitä tutkistelisi, sillä eksyttävällä valkeudellansa viettelee hän itsensä ja jokaisen, niin että hän luulee sitä Raamatun valkeudeksi, jota ei kuitenkaan ilman oikeata uskoa ymmärretä. **Sillä se pimeydessä paistaa, mutta ei pimeys sitä käsitä.**

Voisi tämän lauseen johdolla myöskin ajatella evankelistan sitä tarkoittavan, että evankeliumi ja usko on saarnattu koko maailmassa ja tämä valkeus koittanut kaikille maailman ihmisille, kuten aurinko kohoo kaikkein ihmisten päälle. Samaan tapaan P. Paavali Kol. 1: 23 sanoo: **Evankeliumi on saarnattu kaikkein luontokappalten edessä, kuin taivaan alla ovat.** Ja Kristus itse Mark. 16: 15 sanoi: **Menkäätkä kaikkeen maailmaan ja saarnatkaat evankeliumia kaikille luoduille.** Samoin myös Ps. 19: 7 auringosta sanoo: **Hän käy ylös taivasten loppulta, ja juoksee ympäri hamaan siihen loppuun jälleen; ja ei ole peitetty mitään**

hänen lämpimänsä edestä. Kuinka tämä on ymmärrettävä, on sanottu Joulupäivän epistollassa Jes. 9:2.

Olisihan sekin selvä ja yksinkertainen käsitys asiasta, että tämä valkeus valaisee kaikki ihmiset, jotka tähän maailmaan tulevat, niin että älkööt juutalaiset tai kukaan muukaan rohjetko laittaa jossain paikassa itselleen jotain omaa valkeutta. Ja kyllä tällainenkin käsitys noudattaa edellistä tekstiä. Sillä ennen kuin valkeus tulee Johanneksen ja evankeliumin kautta todistetuksi, niin se pimeydessä paistaa eikä sitä käsitetä, mutta kun se sitten tulee julkisesti julistetuksi ja todistetuksi, niin se valaisee niin lavealta kuin maailmaa on kaikkia ihmisiä, vaikka sitä eivät kuitenkaan kaikki ota vastaan, kuten seuraa:

Se oli maailmassa, ja maailma on hänen kauttansa tehty; ja ei maailma häntä tuntenut. Tämä kaikki on sanottu Kristuksesta ihmisenä ja erityisesti hänen kasteensa jälkeen, jolloin hän Johanneksen todistuksen jälkeen vasta rupesi valaisemaan. Silloinhan oli hän keskellä maailmaa. Mutta mikä maailman paikka sen tiesi? Kuka otti hänet vastaan? Eivät edes nekään häntä ottaneet vastaan, joiden keskellä hän ruumiillisesti eli, kuten kuullaan:

Hän tuli omillensa, ja ei hänen omansa häntä ottaneet vastaan. Tämä on myöskin sanottu hänen saarnansa vaan ei hänen syntymisensä **tulemisesta.** Hänen **tulemistansa** mainitaan, näet, saarnaamiseksi ja paistamiseksi, kuten Johannes Kastaja Matt. 3: 16, Mark. 1:7, Joh. 1: 27 sanoo: **Minun jälkeeni tulee se, jonka kengän rihmoja minä en ole kelvollinen päästämään.** Ja tämän tulemisen vuoksi sanotaankin Johannesta Kristuksen edelläkävijäksi, kuten Gabriel Luukk. 1: 17 sanoo hänen isällensä Sakariaalle: **Hän käy edellä hänen edessänsä hänelle tietä valmistamaan.** Sillä niinkuin edellä on sanottu, alkaivat evankeliumit Kristuksesta hänen kasteensa

jälkeen. Silloin alkoi hän olla valkeus ja tehdä sitä, jota varten hän oli tullutkin. Siis sanoo hän nyt: **Hän tuli oman kansansa tykö keskelle maailmaa, eikä he häntä ottaneet vastaan.** Ellei tämä olisi sanottu hänen tulemisestaan saarnan ja paisteen kautta, niin hän ei nuhtelisi heitä siitä, etteivät ottaneet häntä vastaan.

Kuka häntä voisi siksi tietää, ellei häntä olisi ilmoitettu? Senpä vuoksi on se heidän oma syynsä, etteivät häntä ottaneet vastaan, vaikka hän kyllä tuli ja hän itse sekä Johannes häntä ilmoitteli. Sentähden Johannes Joh. 1: 31 sanookin: **Että hän ilmestyis Israelissa, sentähden tulin minä vedellä kastaamaan.** Ja hän itse Joh. 5: 43: **Minä tulin isäni nimeen, ja ette minua ota vastaan; jos joku tulee omalla nimellensä, niin te sen otatte vastaan.** Onhan tämäkin selkeätä puhetta hänen saarnansa tulemisesta ja ilmestymisestä.

Hän nimittää juutalaiset hänen **omaksi kansaksensa** sen vuoksi, että he olivat koko maailmassa valitut hänen kansaksensa ja hän heille annettavaksi luvattu Aabrahamille, Iisakille, Jaakopille ja Daavidille. Meille pakanoilta, näet, ei ole lupausta annettu Kristuksessa, sentähden sanotaan meitä muukalaisiksi eikä hänen omiksensa, kuitenkin on meidät sulasta armosta otettu vastaan ja olemme tulleet hänen kansakseen. Valitettavasti me sentäänkin annamme hänen joka päivä turhaan tulla evankeliuminsa kautta luoksemme ja katomme hänen ylönsä. Sentähden me saammekin kärsiä sitä, että toinen tulee hänen sijalleen, paavi nimittäin, jonka me vastaan otamme, niin että meidän täytyy palvella tuota paha vihollista, koska emme tahdo palvella Jumalamme.

Mutta ei saa tässä unohtaa, että evankelista puhuu Kristuksen jumaluudesta kaksi kertaa. **Ensiksi** sanoessaan: **Maailma on hä-**

nen kauttansa tehty. Toiseksi sanoessaan: **Hän tuli omillensa.** Totiselle Jumalalle kuuluu, että hänellä oma kansa on. Juudan kansahan oli Jumalan oma kansa, kuten Raamattumonta kertaa sanoo, jos he sitten ovat Kristuksen oma kansa, täytyy hänen totisesti olla se Jumala, jolle Raamattu kansan omistaa.

Mutta minkälainen häväistys ja häpeä se onkaan, ettei maailma tunne luojaansa, ja ettei Juudan kansa ota Jumalaansa vastaan, sen jättää evankelista itse kunkin arvosteltavaksi. Kuinka voisi maailmaa pahemmin haukkua, kuin ettei se tunne luojaansa? Mitkä ilkeät paheet ja nimitykset ovatkaan seurauksena tästä ainoasta asiasta? Mitä hyvää voi siellä löytyä, jossa on paljasta tietämättömyyttä, pimeyttä ja sokeutta? Mitä paha ei siellä voisi olla, jossa Jumalaa ei tunneta? Voi kuitenkin, mikä hirvittävä ja kauhistava kappale tämä maailma onkaan! Joka sen tuntisi ja tämän asian oikein tajuaisi, hänellä olisi syytä pikemmin toivoa helvetissä olevansa. Ei hän voisi olla iloinen tässä elämässä, josta niin paha soimaus on kirjoitettu.

Mutta niille, jotka hänen otit vastaan, antoi hän voiman Jumalan lapsiksi tulla, jotka uskovat hänen nimensä päälle. Nythän näemme, mikä valkeus se on, josta hän tähän saakka on puhunut. Sehän on Kristus, tuo lohdullinen armonvalkeus, eikä luonnollinen valkeus ja järki. Sillä Johannes on evankelista eikä Platoonin filosoofi. Kaikki joilla on luonnollinen valkeus eli järki, nehän tietysti ottavat hänen vastaan tämän valkeutensa mukaan, ja kuinka he muutoin sen saisivatkaan kuin samalla tavalla, millä he saavat luonnollisen elämän jumalallisesta elämästä? Mutta sittenkään ei tämä valkeus ja elämä anna heille voimaa Jumalan lapsiksi tulla. Niin, heistä tulee vielä totisen valkeuden vihollisiakin, jotka sitä eivät tunne eivätkä ota vastaan. Sentähden ei ole tässä evankeliumissa ollut mitään puhetta

luonnollisesta valkeudesta, vaan kaikki on koskenut ainoastaan Kristusta ja siinä tarkoituksessa, että hänet tunnustettaisiin totiseksi Jumalaksi.

Tästä lähtien on tämä evankeliumi nyt aivan tuttua, sillä se puhuu, kuinka usko Kristuksen nimeen tekee Jumalan lapsia. Ne ovat oivallisia sanoja ja vastustavat voimallisesti työmestareita ja lainopettajia. Hyvät työt eivät sinä ilmoisna ikänä tee persoonaa toiseksi. Vaikka siis tekopyhät kyllä muuttelevat ja mielestään parantelevat töitensä, pysyvät he kuitenkin persoonansa puolesta entisellään ja heidän töistään tulee ainoastaan häpeän peitettä ja ulkokultaisuutta.

Mutta usko muuttaa persoonan ja tekee vihollisesta lapsen niin salaa, että ulkonaiset työtkin, sääty ja vaellus, pysyvät ennallaan, elleivät ole luonnostansa pahoja, kuten jo usein on sanottu. Sentähden tuopi usko mukanaan vanhurskauden ja autuuden täydellisen perimisen ja lahjan, niin ettei siitä mitään ole töillä hankittava, vaikka petolliset viettelijät meitä siihen houkuttelevat. Sillä jos joku Jumalan lapsi on, hänellä on jo ennakolta Jumalan perintö tämän lapsenoikeuden perustuksella. Jos nyt usko antaa sellaisen lapsenoikeuden, niin onhan selvää, että ne, joilla uskon kautta jo on autuus ja Jumalan perintö, tekevät hyviä töitä vapaaehtoisesti, ja niistä mitään pyytämättä, kuten tämän päivän toisessa epistolassa on jo kylliksi sanottu.

Jotka ei verestä, eikä lihantahdosta, ei myös miehen tahdosta mutta Jumalasta syntyneet ovat. Tässä hän puhuu itseään selittääkseen, **mitä usko vaikuttaa**, ja kuinka kokonansa hyödytöntä kaikki on ilman uskoa. Voimakkaasti hän tässä kukistaa luonnon, valkeuden, järjen ja kaiken, mikä ei ole uskoa – pitäisikö hänen niitä sitten kiittämänkään. Lapsenoikeus on siksi liian korkeata ja jaloa,

kuin että sitä voitaisiin luonnosta saada tai siltä vaatiakkaan.

Hän luettelee **neljä kultaista** lapsenoikeutta: **ensimmäinen** verestä, **toinen** lihan tahdosta, **kolmas** miehen tahdosta, **neljäs** Jumalasta. **Ensimmäinen** lapsenoikeus **verestä** on helppo ymmärtää siksi luonnolliseksi lapsenoikeudeksi, jolla hän vastustaa juutalaisia, jotka kerskaavat Aabrahamin ja patriarkkain verestä ja rehentelevät niillä Raamatun lauseilla, joissa Jumala on luvannut Aabrahamin siemenelle siunauksen ja autuuden perinnön. Siitä syystä tahtovat he yksin olla ainoa oikea kansa ja Jumalan lapsia. Mutta tässä sanoo hän siihen vaadittavan enempää kuin verta, muutoin siinä ei ole mitään Jumalan lapsenoikeutta. Aabrahamilla ja patriarkoilla ei, näet, itselläänkään ollut perintöä veren perustuksella vaan uskon tähden, kuten apostoli Paavali Hepr. 11: 8 opettaa. Ja jos luonnollinen verenheimolaisuus riittäisi tähän lapsenoikeuteen, niin olisi kohtuuden mukaan Juudas pettäjäällä, Kaifaalla, Hannaksella ja noilla kaikilla pahoilla juutalaisilla, jotka muinoin korvessa kadotukseen syöstiin, oikeus tähän perintöön. Sillä heissä on kaikissa ollut patriarkkain verta. Juuri siitä syystä ei sanotakkaan: ne jotka verestä syntyneet ovat, vaan: **jotka Jumalasta syntyneet ovat.**

Nuo kaksi muuta **suku-** tai **lapsenoikeutta**, lihan tahdosta ja miehen tahdosta eivät ole minulle itselleni vielä tarpeeksi selviä. Mutta sen kyllä kuitenkin huomaan, että evankelista tällä tahtoo saada kaiken hyljättäväksi, mikä on luontoa ja mitä luonto aikaan saa, ja korkealle korottaa ainoastaan Jumalasta syntymisen. Sentähden ei siinä ole mitään vaaraa, vaikka millä tavalla hyvänsä selittelisimme ja paloittelisimme nämä kaksi asiaa luonnossa armon ulkopuolella. Ei se meille mitään etua tuota. Moniaat käsittävät **lapsenoikeudeksi lihan tahdosta** sen, mikä ei johdu kantasuvun

verestä vaan Mooseksen lain jälkeen. Se sää-
tää, että miehen lesken täytyy ottaa avioksen-
sa lähin lankonsa ja siittää miesvainajansa ni-
melle ja perinnölle lapsia, niin että hänen lan-
konsa kantaveri säilyisi. Ja tähän kuuluu
myöskin puolisukelaisuus, joka kaikki pol-
veutuu lihan tahdosta eikä varsinaisesta kan-
taverestä.

Mutta hän sanoo tässä lihaksi ihmisen,
semmoisena kuin tämä lihassa elää, jota tapaa
Raamattukin noudattaa, niin että ajatus on
tämä: ei sillä tavalla kuin ihmisillä on lapsia
kantaveren ulkopuolella, sillä se on sittenkin
kaikki lihallista ja inhimillistä ja tapahtuu ih-
misen vapaasta tahdosta. Mutta mitä verestä
syntyy, se tapahtuu ilman vapaata tahtoa,
luonnon mukaisesti, joko ihminen sitä sitten
tahtoo tai ei.

Kolmatta syntymistä, miehen tahdosta,
pitävät he **vieraana lapsenoikeutena**, jota
sanotaan adopsiooniksi (perillisen-ottamisek-
si), kun nimittäin mies valitsee vieraan lapsen
ja ottaa sen omaksi lapsekseen. Vaikka nyt
siis olisit Abrahamin, Davidin oikea lapsi,
lapsipuoli tai vieras kasvattilapsi, ei siitä ole
sinulle ollenkaan apua, sinun täytyy olla Ju-
malasta syntynyt. Eivätpä edes Kristuksen
omat sukulaiset uskoneet, kuten Johannes 7:
5 sanoo.

Mutta joka tahtois, saattaisi sukelaisuus-
den niinkin selittää, että verestä syntyneillä
ymmärrettäisiin kaikki ne, jotka vereen kuu-
luvat, olkoot ne kantaverta tai puolisukelia, li-
han tahdosta syntyneille on taas kaikki suku-
laisuudet veren ulkopuolella, jommoisia ovat
esimerkiksi ottolapset, kuten sanottu. Mutta
miehen tahdosta syntyneillä voitaisiin käsit-
tää hengellisiä lapsia, jommoisia opetuslapset
ovat opettajaansa nähden. Evankelista tahtoo
vaan kumota kaikki, mikä on verta, lihaa,
luontoa, järkeä, taidetta, oppia, lakia ja va-
paata tahtoa niiden kaikkine voimineen, niin

ettei kukaan opillaan, töillään, taiteellaan tahi
vapaalla tahdollaan luulisi ketään ihmistä
maan päällä voivansa auttaa tahi itse autetuksi
tulla Jumalan valtakuntaan, vaan että kaiken
tämän hylkäämällä kukin ahkeroitsisi tulla Ju-
malasta syntyneeksi.

Siis näyttää minusta siltä, että miehellä
Raamatussa käsitetään tavallisesti esimiestä,
joka toisia hallitsee, johtaa ja opettaa. Sillä
niitä pitää syystäkin enimmäkseen hyljeksittämän
ja mainittaman, koska eivät mitkään sukelai-
set uppiniskaisemmin ja julkeammin röyhkei-
le itsestään ja itseensä uskalla, kuin nämät,
jotka aina kaikkina aikoina kiivaimmasti vas-
tustavat ja vainoovat armoa. Pitäköön tässä
kukin sen ajatuksen minkä tahtoo, kunhan hän
vaan ainoastaan tietää, että kaikki on ihan
hyödytöntä, mikä on Jumalasta syntymisen ul-
kopuolella. Sillä jos jotain muuta kelvollista
olisi ollut, tottahan olisi evankelista näin tar-
koin koko asiaa tutkiessaan asettanut sen Ju-
malasta syntymisen rinnalle eikä juuri tätä yk-
sistänsä ylistänyt.

Jumalasta syntyminen ei nyt ole muuta
kuin usko. Kuinka tämä tapahtuu? Edellä on
sanottu, kuinka armonvalkeus on luonnollisen
järjen valkeuden vastustaja ja sokaisija. Kun
nyt evankeliumi tulee ja armonvalkeus todis-
taa, ettei ihminen saa menetellä eikä elää
oman mielensä mukaan, vaan että hänen luon-
nollinen valkeutensa pitää hyljättämän, kuo-
lettaman ja hukutettaman, ja jos ihminen sel-
laisen todistuksen hyväksyy ja sitä seuraa,
hylkää oman valkeutensa ja tahtonsa, tahtoo
miehellään hullulta näyttää antaen itsensä joh-
dettavaksi, opetettavaksi, silloin, näetkös, ta-
pahtuu muutos hänen pääasiassaan, se on: hä-
nen luonnollinen valkeutensa tulee toiseksi.
Silloin väistyy vanha valkeus pois ja sijaan tu-
lee uusi valkeus, usko. Sitä hän seuraa elämän
ja kuoleman läpi ja pitää kiinni ainoastaan Jo-
hanneksen todistuksesta eli evankeliumista

sekä on valmis uskaltamaan siihen kaikessa, minkä omistaa ja voi.

Katsos, näin on hän nyt Jumalasta uudesta syntynyt evankeliumin kautta, jossa hän pysyy luopuen kaikesta omasta valkeudestaan ja itseviisaudestaan, kuten Paavali 1 Kor. 4: 15 sanoo: **Minä olen teitä Kristuksessa Jeesuksessa siittänyt evankeliumin kautta.** Ja Jaak. 1: 18: **Hän on meitä synnyttänyt tahtonsa jälkeen totuuden sanalla, että me uutiset hänen luontokappaleistansa olisimme.** Sentähden nimittää P. Pietari meitä 1 Piet. 2: 2 **äskän syntyneiksi Jumalan lapsiksi,** ja sentähden sanotaan myös evankeliumia Jumalan kohduksi (uter), koska hän siellä siittää, kantaa ja synnyttää meitä, kuten äiti kohdusaan lapsensa siittää, kantaa ja synnyttää, Jes. 46: 8: **Kuulkaat minua te Jaakopin huoneesta ja kaikki tähteet Israelin huoneesta, jotka kohdussa kannetaan ja äidistänne olette.**

Mutta tämä syntyminen tulee vasta silloin oikein näkyviin, kun kiusaus ja kuolema ahdistaa. Silloin nähdään, kuka on uudesta tai vanhasta syntynyt. Silloin painiskelee ja kimurtelee järki, tuo vanha valkeus, ei se vähällä tahdo heittää omaa viisauttaan ja tahtoaan, eikä suostua evankeliumiin ja siihen turvaansa panna eikä myöskään luopua omasta valkeudestaan. Mutta jotka jo ovat uudesta syntyneitä tai silloin uudesta syntyvät, heillä on silloin kiire seuraamaan, he luopuvat valkeudesta, elämästä, tavarasta, kunniaista ja kaikesta mitä heillä on, uskovat Johanneksen todistuksen sekä pitävät siitä kiinni. Sen vuoksi he oikeina lapsina pääsevätkin ijankaikkisen perinnön osallisuuteen.

Katsos, kun nyt järjen valkeus ja vanha itseviisaus on kuollut ja pimitetty ja uudeksi valkeudeksi muuttuneet, silloin täytyy sitä myöskin seurata ja sen mukaan muuttua ihmisen koko elämän ja hänen kaiken voiman-

sa. Sillä minne järki menee, sinne seuraa tahtokin mukana. Minne tahto menee, sinne seuraa rakkaus ja halukin. Ja niin täytyy koko ihmisen ikäänkuin ryömiä evankeliumiin, siellä puhdistua ja riisua pois vanha nahka. Näin käärmeikin tekee, kun sen nahka on vanhentunut; se etsii silloin jonkun ahtaan kallioreijän, tunkeutuu sen läpi, hankaa nahkansa pois ja jättää sen reijän ulkopuolelle. Näin täytyy ihmisenkin mennä evankeliumiin ja Jumalan saanaan sisälle ja luottamuksella seurata sen lupausta, se ei valehtele. Näin riisuu hän pois vanhan nahkansa, jättää ulkopuolelle valkeutensa, itseviisautensa, tahtonsa, rakkautensa, halunsa, puheensa, työnsä, ja tulee siis kokonaan toiseksi uudeksi ihmiseksi, joka kaikki asiat katsoo toiselta kannalta kuin ennen, toisin tuomitsee, toisin päättelee, toisin ajattelee, toisin tahtoo, toisin puhuu, toisin rakastaa, toisin haluaa, toisin tekee ja menettelee kuin ennen. Sen jälkeen saattaa hän tuntea kaikkein ihmisten kaikki säädyt ja työt ja tietää, menettelevätkö he oikein vai väärin, kuten P. Paavali 1 Kor. 2: 15 sanoo: **Hengellinen tuomitsee tosin kaikkia, vaan ei hän keltäkään tuomita.**

Silloin havaitsee hän myöskin aivan selvästi, kuinka suuria houkkioita ne kaikki ovat, jotka omilla töillään tahtovat hurskaiksi tulla. Silloin ei hän maksaisi penniäkään kaikista papeista, munkeista, paavista, piispoista, tukanpeitteistä, kaapuista, suitsutuksista, lyhdyistä, vahakynttilöistä, lauluista, uruista, rukouksista niiden kaikkine ulkomenoineen, sillä hän näkee, kuinka tämä kaikki on paljasta epäjumalan palvelemista ja mieletöntä ulkokultaisuutta. Niinhän ne juutalaisetkin kumartelivat Baaliansa, Astarotiansa ja vasikkaansa korvessa ja pitivät niitä kuitenkin kalleina asioina itsepäisyytensä vanhassa valkeudessa ja järkensä itseviisauksessa.

Tämän johdosta on nyt selvä, ettei mikään veri, ei sukulaisuus, ei laki, ei oppi, ei järki, ei vapaa tahto, ei mikään hyvä työ, ei hyvä elämä, ei Karteusimunkkikunta, ei hengellinen sääty, vaikka se enkelillinenkin olisi, oikeuta eikä auta tähän Jumalan lapsioikeuteen, vaan päin vastoin on esteeksi sille. Sillä ellei järki sitä ennen uudistu, vaan yhtyy tällaiseen menoon, niin se siihen takertuu, siinä paatuu ja sokaisee itsensä, niin ettei sitä voida sinä ilmoisna ikänä tai ainoastaan toin tuskin saada siitä irtaantumaan, sillä se pitää menettelyään ja säätyään oikeana ja hyvänä: raivostuu sen puolesta ja hurjistuu kaikkia vastaan, jotka sellaisen menon hylkäävät ja ylönkatsovat. Silloin täytyy hänen siis pysyä vanhana ihmisenä, Jumalan ja hänen armonsa, Kristuksen ja hänen valkeutensa vihollisena, joka lyö kaulan poikki Johannekselta hänen todistajaltansa, se on, evankeliumilta ja rakentelee sen sijalle omaa ihmisoppiaan. Tämä pelihän se nyt on liikkeellä ja rehentelee täydessä loistossaan ja mahtavuudessaan paavin ja noiden hengellisten menossa, jotka kaikki yhteensä eivät mitään tiedä jumalallisesta syntymisestä, vaan rähisevät ja rehkivät opeillaan ja käskyillään joistakuista töistä, joilla tahtovat armon saavuttaa, vaikka sittenkin pysyvät vanhassa nahassaan.

Mutta kuitenkin se sinä pysynee, kuin tässä sanottu on: Tämä syntyminen ei tapahdu verestä, ei lihan tahdosta eikä miehen tahdosta, vaan Jumalasta. Me emme saa luottaa tahtoomme, töihimme ja elämäämme, koska ne on järjen vääriä, itsepäinen ja itserakas valkeus myrkyttännyt, vaan meidän tulee kaikella muotoa kuulla Kastajan ääntä ja todistusta, ja uskoa ja noudattaa sitä; silloin valkeus, Kristus, meidät valaisee, uudistaa ja antaa meille voiman Jumalan lapsiksi tulla. Senpä tähden hän onkin tullut ja ihmiseksi ruvennut, niin kuin nyt seuraa:

Ja sana tuli lihaksi ja asui meidän seasamme, (ja me näimme hänen kunniansa niinkuin ainoan Pojan kunnian Isässä) täynnä armoa ja totuutta. Tässä tulee käsittää lihalla koko ihmisyyys, ruumis ja sielu, Raamatun puhettavan mukaan, joka sanoo ihmistä **lihaksi**, kuten hän edellä lausuu: **eikä lihan tahdosta**, ja niinkuin me uskonkappaleessa sanomme: **minä uskon ruumiin ylösnousemisen**, se on: kaikkein ihmisten. Samoin Kristus Matt. 24: 22: **Ellei ne päivät olisi lyhetyt, niin ei yksikään liha**, se on: ei yksikään **ihminen, tulisi autuaaksi**. Ja Ps. 78: 39: **Hän muisti heidän lihaksi, tuuleksi, joka menee pois ja ei palaja**. Vielä Joh. 17: 2: **Sinä annoit hänelle vallan kaiken lihan päälle, antaa ijankaikkisen elämän kaikille, kuin sinä hänelle annoit.**

Tästä puhun minä näin tarkasti sen vuoksi, koska tämän lauseen kimppuun vääräuskoiset niin monta kertaa hyökkäsivät siihen aikaan, jolloin oppineita ja suuria piispoja löytyi. Muutamat, esimerkiksi Fotinus ja Apollinaris, opettivat, että Kristus oli sieluton ihminen ja että sielun sijasta oli hänessä jumaluus. Manikeus taas opetti ettei Kristuksella ollut mikään luonnollinen ja todellinen liha, vaan että hän oli muka loiste, joka oli käynyt äitinsä Maarian kautta, ilman että oli ottanut mitään hänen lihastaan ja verestään, samoin kuin aurinko paistaa lasin läpi ottamatta mitään itseensä lasin luonnosta. Sentähden on evankelista käyttänyt tässä käsitettävää sanaa: **Sana tuli lihaksi**, se on: ihmiseksi kuten muukin ihminen, jolla on liha ja veri, ruumis ja sielu.

Tällä tavalla on Raamatun täytynyt siihen aikaan joutua koetelluksi ja tulla vahvistetuksi kappale kappaleelta aina Anttikristuksen aikaan saakka, joka sen tallaa jalkoihinsa ei ainoastaan kappaleittain vaan kokonaan. Sillä niin on ennustettu, että Anttikristuksen aikana piti kaiken vääräuskoisuuden kokoontua yh-

deksi pohjasakaksi ja kietoa koko maailma. Sellaista ei ole milloinkaan voinut perinpohjaisemmin tapahtua, kuin silloin kun paavi polki koko Raamatun jalkainsa alle ja asetti oman lakinsa sen sijaan. Sentähden eivät tähän aikaan enään olekkaan piispat väärauskoisia eivätkä voikkaan olla, koska heillä ei ole palaakaan siitä kirjasta, jossa väärauskoisia saattaisi syntyä, se on: evankeliumeista. He ovatkin koonneet kaiken väärauskoisuuden itseensä yhteen kasaan.

Ennen aikaan, vaikka väärauskoiset olisivat olleet kuinkakin pahoja, pysyivät he toki Raamatussa kiinni ja jättivät muutamit paikat väärentämättä, mutta nyt, mikä nyt on jätetty paikalleen, kun ei enään tunneta eikä saarnata tätä Jumalasta syntymistä ja uskoa, vaan vaaditaan ihmisten lakia ja työtä? Mikäs siitä nyt enään, onko Kristus totinen Jumala vai eikö, oliko hän totinen liha vaiko ainoastaan sen muoto, oliko hänellä sielua vaiko ei, onko hän tullut ennen äitiänsä vaiko hänen jälkeensä, ja vaikka kaikkinaiset eksytykset ja väärat opit, mitkä milloinkaan on löytynyt, olisivat liikkumatta? Eihän meillä ole hänestä kuitenkaan yhtään enempää hyötyä, kuin kaikilla noilla väärauskoisillakaan; emmekä me häntä kaipaa ja siltäpä kyllä näyttää, ikäänkuin olisi hän turhaan ihmiseksi tullut ja kaikki asiat olisivat hänestä turhaan kirjoitettu, kun keran olemme keksineet voivamme omilla töillämme Jumalan armon saavuttaa.

Senpä tähden ei nyt ole muuta erotusta piispojemme ja kaikkein entisaikain väärauskoisten välillä, kuin se ainoastaan, että me peitteeksi ja muodon vuoksi mainitsemme Kristusta suulla ja kynällä. Mutta sen ohessa pysymme hänestä niin erillään ja käytämme häntä niin vähän hyödyksemme ja tarpeeksemme, kuin olisi hän semmoinen, joksi kaikki väärauskoiset ovat hulluudessaan hänet väännelleet, niinkuin P. Pietari 2 Piet. 2: 1, 2

ennusti sanoen: **Teidänkin sekaanne tulee vääriä opettajia, jotka kieltävät sen Herran, joka teidän ostanut on, joiden kautta totuuden tie pilkataan.**

Mitä meillä nyt on siitä apua, vaikka ei Kristus olisikaan sellainen, joksi häntä vaarauskoiset ovat saarnanneet, ellei hän meille samalla enempää ole ja tee, kuin heillekään? Mitä se auttaa, että me suulla tuollaista väärauskoisuutta kiroamme ja Kristuksen oikein tunnustamme, ellei sydän samalla hänestä muuta usko, kuin hekään? En huomaa, mihin he voisivat osoittaa Kristusta tarvittavan, jos kerran omilla töilläni voisin Jumalan armon saavuttaa. Eihän silloin olisi mitään apua siitä, että hän on Jumala ja tuli ihmiseksi. Lyhyesti: kaikki mitä hänestä on kirjoitettu, olisi aivan tarpeetonta ja se riittäisi, että ainoastaan Jumalaa saarnattaisiin, kuten juutalaiset uskovat, sen mukaan saavuttaisin minäkin töilläni hänen armonsa. Mitä minä enempää tavoittelisin? Mitä enempää tarvitsisin?

Siis ei ole Kristuksesta eikä Raamatusta mitään apua, jos paavin ja yliopistojen oppi pitää paikkansa. Sentähden olen minä sanonut, että paavi, piispat ja korkeakoulut eivät ole edes siksi hyviä, että heitä voisi väärauskoisten joukkoon lukea. Vaan he vievät voiton kaikista muista väärauskoisista ja ovat kaiken väärauskoisuuden, erhetyksen ja epäjumalisuuden pohjasakka, mitä hamasta maailman alusta saakka on löytynyt, sillä he tallaavat koko Kristuksen ja kaiken Jumalan sanan sekä säilyttävät muodon vuoksi siitä ainoastaan nimen. Sitä ei ole vielä kukaan epäjumalan palvelija, ei yksikään väärauskoinen eikä ainoakaan juutalainen tehnyt, eivät edes turkkilaiset niin tarkkaa tee. Ja vaikka pakanat ennen Kristuksen syntymistä olivatkin ilman Kristusta ja Raamattua, eivät he kuitenkaan ole niin menetelleet Raamattua ja Kristusta vastaan, kuin nämä tekevät. Sentähden he ovatkin

olleet verrattomasti paljoo paremmat kuin paavilaiset.

Olkaamme siis tässä pahassa ja anttikristillisessä ajassa varovaisia ja pitäkäämme evankeliumista kiinni. Se ei opeta, että meidän järkemme on valkeus, niinkuin ihmiset meille opettavat. Vaan se opettaa meille Kristuksen sellaiseksi, jota ilman emme voi tulla aikaan, ja sanoo: Sana, jonka kautta kaikki tehdyt ovat, on elämä ja sama elämä on ihmisten valkeus. Usko totisesti todeksi, että hän on ainoa ihmisten valkeus, ja että ilman häntä vallitsee ihmisessä paljas pimeys ja tietämättömyys siitä, mitä ja kuinka hänen pitää tehdä. Vielä vähemmän saavuttaa hän Jumalan armon töillensä, niinkuin hullut korkeakoulut epäjumalansa paavin kanssa opettavat ja koko maailmaa siten viettelevät.

Senhän tähden on Kristus tullut, ilmestynyt ruumiillisesti ja persoonallisesti meidän keskuuteemme ja ihmiseksi ruvennut, että hän olisi ihmisten valkeus, se on: tulisi heille tunnetuksi. Silloin pantiin kynttilä lyhtyyn, eikä kadonnut penninki juoksennellut omilla töillensä ja omalla valollansa lyhtyä etsimässä, vaan lyhty valollansa etsi ja löysi penningin. Samalla se lakasi tämän maailman koko huoneen oikealla luudallaan ja on kaikki loukot etsinyt ja etsii vieläkin ja lakaisee ja löytää viimeiseen päivään asti.

Mutta korkea pääkappale on se, että ainoastaan sana tuli lihaksi eikä Isä, vaikka kohta molemmat ovatkin yksi täydellinen, yhteinen, ijankaikkinen ja totinen Jumala. Mutta usko käsittää sen kaikki, ja kohtuullista onkin, ettei järki sitä käsitä. Juuri senpä tähden on se tapahtunutkin ja kirjoitettu, ettei sitä järki käsittäisi, vaan tulisi siitä kokonaan sokeaksi, pimeäksi ja hulluksi ja vanhasta väärästä valosta astuisi uuteen.

Kuitenkaan ei tämä opinkappale ole **ristiriidassa** sen järjen valkeuden kanssa, joka sa-

noo, että Jumalaa pitää palveltaman, uskottaman ja hurskas oltaman. Se pitää paikkansa tämän opinkappaleen keralla. Mutta jos järjen tulee ratkaista ja sanoa, **kuka tämä Jumala on**, silloin se perääntyy sanoen: ”Ei se ole Jumala,” ja tahtoo sanoa Jumalaksi, minkä itse siksi luulee. Kun siis luulee, että tämä sana on Jumala, ja että Isä on myöskin sama Jumala, niin se ravistaa päätään, ei tahdo siihen suostua, pitää sen vääränä ja valheena, pysyy luulossansa ja arvelee paremmin tietävänsä, mitä ja muka Jumala on, kun sitä kukaan muu voi selittää.

Näin, katsos, pysyvät juutalaiset luulossansa, eivät ollenkaan epäilekkään, etteikö Jumalaa pitäisi uskottaman ja kunnioitettaman; mutta kuka tämä Jumala on, sen ratkaiseminen on heidän mielestensä heille kuuluva; siinä tahtovat he olla mestareita ja siinä pitää Jumala itse tehtämän valehtelijaksi ja väärinpuhujaksi. Katso, näin menettelee järki kaikissa Jumalan töissä ja sanoissa; se huutaa aina: Jumalan töitä ja sanoja on kunnioitettava, kuitenkin niin, että järjen suostumuksesta ja päätöksestä riippukoon, mitä Jumalan töinä ja sanoina tulee pitää. Se tahtoo Jumalaa tuomita kaikissa hänen töissään ja sanoissaan, mutta itse tahtoo se välttää hänen tuomiotaan. Sen mielivallassa pysyköön mitä Jumala on tai ei ole.

Katsoppas nyt, eikö Jumalalla ole kaikkea syytä Raamatussa vihata noin suunnatonta ilkeilyä ja eikö ole kohtuullista, että hän pitää julkisia synnintekijöitä ja synnintekijättäriä mokomia pyhiä suurempina? Mitä suuttavampaa voidaan ajatella kuin tuommoisen kauhea röyhkeys? Tätä sanon sen vuoksi, että oikein havaitsisimme, kuinka kauniita hedelmiä ne ovat, joihin paavi ja korkeakoulut niin suuren arvon panevat ja joita niin oivallisia pitävät, että ilman Kristusta luulevat itsestään näillä töillään voivansa saavuttaa Ju-

malan armon. Kuitenkin ovat he Jumalan suurimpia vihollisia, jotka mielellään tahtoisivat tehdä Jumalan olemattomaksi, että vaan itse saisivat olla Jumalana ja oikeassa. Hekö nyt Jumalan armon saavuttaisivat! Minun mielestäni ovat he pelkkiä pimeyksiä!

Katsos, näin täytyy järjen tehdä epäjumalia eikä se mitään muuta voikaan, sillä se tietää kyllä kauniisti puhua Jumalan kunnian, mutta menee ja tekee tämän kunnian aina sille, jonka se jumalaksi luulee. Mutta ei totisesti tämä ole Jumala vaan heidän omaa luuloansa ja eksymistänsä, josta profeetoissa monta kertaa valitetaan. Eikä sekään auta, vaikka joku juutalaisten tavoin sanoisi: ”Niin, minä tarkoitan sitä Jumalaa, joka on luonut taivaan ja maan, enhän silloin saattane erehtyä, täytyyhän silloin osata oikeaan”. Hän itse vastaa tähän Jes. 48: 1: **Te vannotte Herran nimeen ja muistatte Israelin Jumalan, ei kuitenkaan totuudessa eikä vanhurskaudessa.** Ja Jer. 5: 2: **Jos he vielä sanoisit: niin totta kuin Herra elää, niin he kuitenkin vannovat väärin.**

Kuinka tämä tapahtuu? Niin se tapahtuu, että kuka ei ota Jumalata vastaan yhdessä kohdassa, varsinkin siinä, jonka hän antaa sellittää, hänellä ei ole mitään apua siitä, että hän ottaa Jumalan vastaan niissä kappaleissa, jotka hän itse valitsee. Jos Aabraham olisi sanonut, ettei se ollut Jumala eikä Jumalan työtä, että hänet käskettiin uhraamaan poikansa Iisakki, ja jos hän olisi seurannut järkeänsä ja sanonut, ettei sentään tahtonut uhrata poikaansa, vaikka muutoin tahtoi Jumalata palvelella, taivaan ja maan luoja, mitä olisi se häntä auttanut? Hän olisi silloin valehdellut, sillä samalla olisi hän hyljännyt senkin Jumalan, joka on taivaan ja maan luonut ja sepitellyt itselleen toisen Jumalan sen Jumalan nimellä, joka loi taivaan ja maan, ja siinä ta-

pauksessa olisi hän ylönkatsonut oikean Jumalan, jolta oli käskyn saanut.

Katso, näin valehtelevat kaikki ne, jotka sanovat ajattelevansa oikeata Jumalaa, joka loi taivaan ja maan, kun eivät kuitenkaan ota hänen töitensä eikä sanojansa vastaan, vaan asettavat oman luulonsa Jumalan ja hänen sanansa edelle. Jos he nyt todella uskoisivat siihen Jumalaan, joka loi taivaan ja maan, niin he myöskin tietäisivät, että saman Jumalan tulee myöskin olla heidän luulonsa luoja, joka sitä tahtonsa mukaan myös muokatkoon, murtaakoon ja tuomitkoon. Mutta kun he nyt eivät anna hänen olla heidän itsensä ja oman luulonsa luoja näin vähäpätöisessä asiassa, niin ei siinäkään perää ole, että he uskovat hänen kaiken luodun luojaksi.

Nytpä sanot: Niin, mutta jos tulisin vietyksi, eikä se olisikaan Jumala? Vastaus: Ole vaiti, ihmisraukka. Sellaisen sydämen, joka ei nojaa omaan luuloonsa, ei Jumala anna tulla vietyksi, sillä mahdotonta on, ettei Jumala tulisi asumaan sellaisen sydämeen, kuten Jumalan äiti Luukk. 1: 53 sanoo: **Isoovat täytti hän hyvyydellä.** Ja Ps. 107: 9: **Hän täyttää isoovaisen sielun (hyvyydellä).** Mutta jos joku tulee vietyksi, niin on totisesti varmaa, että hän on pysynyt kiinni omassa luulossansa joko salaa tai julkisesti. Sentähden pelkää isoovainen sydän aina niissä asioissa, joista se ei tiedä, ovatko ne Jumalasta. Mutta itseviisaat suostuvat paikalla niihin ja heidän mielestään riittää se kyllin, että kiiltää ja miellyttää heitä. Mutta toiselta puolelta taas mikä totisesti on Jumalasta, sen ottavat nuo isoovat sydämet heti vastaan, mutta luuloviisaat sitä vainoovat.

Nyt ei ole mitään varmempaa merkkiä siitä, että jotakin on Jumalasta, kuin että se on vastoin luuloa ja luulolle mahdotonta. Mutta nuo itseviisaat arvelevat ei minkään olevan varmempaa, kuin että se, mikä on heidän mielipidettään vastaan, ei ole Jumalasta. He, näet,

ovat jumalantekijöitä ja Jumalan mestaroitsijoita. Mikä heidän mielestään on oikein, sen pitää olla Jumala ja Jumalalle kuuluvata. Näin pitää he kaikki vieteltämän, jotka oman viisautensa pohjalla seisovat, ja niiden kaikkien oikealle tolalle pääsemän, jotka itsessään ovat köyhiä ja tyhjiä, nämä ovat niitä oikeita sapatin viettäjiä. Mutta kun sama luulo julke-nee ruveta Jumalan sanaa vetämään vallat-
muuteensa ja siis käypi omalla valollansa Raamatun kimppuun, ei siinä enään keinot eikä neuvot auta. Hän, näet, arvelee silloin Jumalan sanan olevan hänen puolellansa, ja että hänen on muka pakko sitä puollustaa. Tämä se on viimeinen lankeemus ja oikea Lusiferuksen onnettomuus, josta Salomo Sannanlask. 24: 16 sanoo: **Vanhurskas taitaa langeta seitsemän kertaa ja nousee jälleen; mutta jumalattomat kaatuvat onnettomuuteen.**

Olkoon tästä nyt kylliksi; me palaamme takaisin evankeliumiin. Se lausuu: **Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän seassamme**, se on: hän vaelsi täällä maan päällä ihmisten keskellä kuten muutkin ihmiset. Vaikka hän kyllä oli Jumala, tuli hän kuitenkin Natsareetin ja Kapernaumin asukkaaksi ja käyttäytyi muitten ihmisten tavoin, kuten P. Paavali Fil. 2: 6, 7, 8 sanoo: **Vaikka hän oli Jumalan muodossa, alensi hän itsensä ja tuli mit-
ten ihmisten vertaiseksi, ja löyttiin menoisa niinkuin ihminen, nöyryytti itsensä ja oli kuolemaan saakka kuuliainen.**

Älköön kuitenkaan ymmärrettäkö sitä, **että hän tuli meidän vertaiseksi ja asui meidän seassamme**, hänen inhimillisestä luonnostaan sanotuksi. Sillä siihen katsoen tuli hän ihmisten kaltaiseksi Maariasta syntymällä, jonka kautta hän on tullut inhimilliseen luontoon ja luonnon puolesta ihmisten vertaiseksi. Vaan käsitettäköön tämä hänen ulko-naiseen menoonsa ja vaellukseensa nähden,

että hän söi, joi, nukkui, valvoi, työskenteli, lepäsi, piti kotoa ja kontua, astui ja seiso-i, vaatetti ja suo-jasi itseään sekä noudatti kaik-kea ihmisten elantotapaa ja käytöstä, niin ettei kukaan olisi häntä tuntenut Jumalaksi, ellei häntä Johanneksen ja evankeliumin kautta oli-si julistettu.

Vielä sanoo hän: **Ja me näimme hänen kunniansa**, se on: hänen jumaluutensa hänen ihmetöissään ja opissaan. Tuon sanan, **kun-nia**, olemme jo edellä epistolassakin kuulleet, jossa apostoli Kristuksesta sanoo, että hän on isän **kunnian kirkkaus**, ja käsittää tällä siis jumaluutta. Mutta jos minun oikein hyvää suomea pitäisi puhua, sanoisin, että tämä **kun-nia**, joka hepreaksi on Kabod, kreikaksi doxa ja latinaksi gloria, merkitsee suomeksi **ylevyys, jalous**. Sillä me sanomme herrasta ja suuresta miehestä: hän on siinä jalosti tehnyt, ja siinä on suurella ylevyydellä menetelty, jos jotain oivallista, arvokasta ja miehevää on aikaan saatu.

Kunniaksi ei siis ole sanottava ainoastaan suurta mainetta ja kuuluisuutta, vaan itse ne seikatkin, joiden kautta sellainen kuuluisuus on saavutettu, niinkuin komeat huoneet, astiat, vaatteet, ruoat, seurue ja muu semmoinen, ku-ten Kristus Matt. 6: 28, 29 Salomonista sanoo: **Katsokaat kukkaisia kedolla, kuinka he kasvavat. Kuitenkin sanon minä teille, ettei Salomon kaikessa kunniassansa ollut niin vaatetettu kuin yksi heistä.** Tässä sanoo hän kunniaksi nähtävästi komeutta. Samoin myös Est. 1: 3, 4: **Kuningas Ahasverus teki suu-ren pidon, näyttäin valtakuntansa kunnian rikkauDET.** Samoin sanomme mekin suomek-si: se on kunniakas asia, kunniakasta menette-lyä, kunniakas teko. Sitä tässäkin evankelista tarkoittaa: **Me näimme hänen kunniansa**, kunniakkaan (ylevän) menettelynsä ja työnsä, joka ei ollut mikään jokapäiväinen, vähäpätoi-

nen kunnia, vaan **niinkuin ainoan Pojan kunnia Isästä.**

Tässä selittää hän, mikä se sana on, josta hän ja Mooses tähän asti ovat puhuneet, nimittäin Jumalan ainoa poika, jolla on kaikki se kunnia kuin isälläkin. Sentähden sanoo hän häntä **ainoaksi, ainokaiseksi**, näin erottaakseen häntä korkeammaksi kaikkia jumalan lapsia, jotka eivät ole luonnollisia lapsia niinkuin hän on, tämä ainoa. Ja tällä on taasen viitattu hänen totiseen jumaluuteensa, sillä ellei hän olisi Jumala, niin ei häntä voitaisi ennen muita sanoa **ainokaiseksi pojaksi**, joka tarkoittaa sitä, että hän eikä kukaan muu on Jumalan Poika. Sellaista ei voida sanoa pyhistä enkeleistä eikä ihmisistä, sillä heistä ei ole yksikään Jumalan Poika, vaan he ovat kaikki veljeksiä ja yhtäläisesti luotuja kappaleita: armosta valittuja lapsia, ei luonnosta syntyneitä.

Mutta tässä tarkoitettua näkemistä: **Me näimme hänen kunniansa**, ei saa käsittää ainoastaan ruumiilliseksi näkemiseksi, sillä juutalaisetkin näkivät hänen kunniansa, mutta eivät sitä kuitenkaan pitäneet Jumalan ainokaisen Pojan kunniana, vaan se tulee käsittää niin, että uskovaiset sen ovat nähneet ja sydämellensä uskoneet. Uskomattomat, jotka silmillään katselivat maallista kunniaa, eivät välittäneet tästä jumalallisesta kunniaasta. Eivätkä he myöskään saata kärsiä toisiaan. Joka tahtoo kunnias olla maailman edessä, hänen täytyy häpeällinen olla Jumalan edessä. Joka taas päinvastoin on Jumalan tähden häpeällinen maailman edessä, hän on kunniallinen Jumalan edessä.

Täynnä armoa ja totuutta. Nämä kaksi sanaa asettaa Raamattu tavallisesti vieretysten. **Armo** merkitsee, että kaikki se on Jumalalle otollista, mitä hän tekee. **Totuus** tarkoit-

taa, että kaikki se, mitä hän on ja tekee, on itessään perinpohjin hyvää ja oikeata, ja ettei siis hänessä mitään ole, joka ei olisi nuhtetonta ja otollisia. Ihmisissä taas on paljasta vihaa ja petosta, niin että kaikki, mitä he tekevät, on Jumalalle vastenmielistä. He ovatkin perinpohjin vääryyden alla ja paljasta ulkokullaisuutta täynnä, kuten Ps. 116: 11 sanotaan: **Kaikki ihmiset ovat valhettelijat**, ja Ps. 39: 6: **Kuinka aivan turhat ovat kaikki ihmiset!**

Mutta tämä on sanottu noita ylimielisiä paavilaisia ja pelaagiolaisia vastaan, jotka ulkopuolella Kristusta, jossa ainoassa on armo ja totuus, löytävät jotakin, joka on hyvää ja totta. Ja kuten edellä on sanottu, kyllä onkin muutamia tosia ja otollisia asioita, esimerkiksi luonnollinen valkeus, joka sanoo: ”kaksi ja kolme on yhteensä viisi, Jumalata tulee kunnioittaa j. n. e.” Mutta tämä valkeus ei koskaan määräänsä pääse. Niin pian, näet, kun järjen pitäisi ratkaista ja ottaa tammoinen valkeus käytäntöön ja harjoitukseen, niin se keikauttaa viimeisen ensimmäiseksi ja sanoo pahaksi, Jumalan kunniaaksi sen, mikä on Jumalan häväistystä ja päinvastoin. Sentähden on ihminen sula valhettelija ja itserakas, niin ettei hän saatakkaan sellaista luonnollista valkeutta muuten käyttäa kuin ainoastaan Jumalata vastaan, niinkuin tästä jo paljon puhuttu on.

Tästä evankeliumista ei ole vaikea löytää hengellisiä aseita. Se on kokonainen haarniska ja sisältää sellaisia opin pääkappaleita, jotka perustavat sen uskonkappaleen, että Kristus on totinen Jumala ja ihminen, ja että ilman armoa ei luontomme, vapaa tahtomme ja työmmme ole mitään muuta kuin valhetta, syntiä, ek-symystä ja väärauskoisuutta, jota meidän tulee tietää paavilaisia ja pelaagiolaisia vastaan. Amen.